

# Revisionsmetodik i förändring

**En kvalitativ studie om hur digitaliseringen  
förändrat revisionsmetodiken**

**Av: Joel Knutsson och Olivia Maurer**

Handledare: Bengt Lindström och Jurek Millak  
Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper  
Kandidatuppsats 15 hp  
Företagsekonomi C med inriktning mot redovisning | Vårterminen 2019



**SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA** | STOCKHOLM  
sh.se

## **Begreppsdefinitioner**

**Big Data:** Stora mängder av varierad data av sådan storlek att det krävs speciella metoder för att kunna analysera den.

**Big Seven:** Big Seven utgör de sju största revisionsbyråerna i Sverige. Dessa sju är PwC, EY, KPMG, Deloitte, Grant Thornton, BDO samt Mazars Set.

**Bokföringsnämnd:** Statligt organ ansvariga för att utveckla och förbättra god redovisningssed (Bokföringsnämnden, u.å.).

**Dataanalys:** Avancerade analyser på stora mängder data för att upptäcka mönster samt användbar information för att kunna dra slutsatser.

**Digitalisering:** Molnbaserade tjänster, big data och dataanalys.

**Mindre revisionsbyrå:** De byråer som inte ingår i Big Seven.

**Molnbaserade tjänster:** En teknisk innovation som kan samla olika typer av datatjänster till ett och samma ställe.

**Revisionsmetodik:** Revisionsmetodiken syftar i denna uppsats på revisorns sätt att gå tillväga vid utförandet av en revision och tillhörande åtaganden. En indelning har gjorts på de tre delar som revisionen består av. Det vill säga planering, granskning samt rapportering.

## **Förkortningar**

**FAR** - Föreningen Auktoriserade Revisorer

**GDPR** - General Data Protection Regulation (EU-förordning)

**ISA** - International Standards on Auditing

## **Förord**

Vi vill rikta ett stort tack till alla de respondenter som gladeligen ville ställa upp på en intervju trots den högsäsong som råder i branschen under våren.

Dessutom vill vi även tacka våra handledare Bengt Lindström och Jurek Millak för vägledning och värdefulla upplysningar under arbetets gång.

---

Joel Knutsson

---

Olivia Maurer

Stockholm 2019-09-29

## Sammanfattning

Utvecklingen sker idag i snabb takt och digitaliseringen avstannar inte, utan ökar. Forskning visar att digitala verktyg förändrar revisionsmetodik, vilket motiverar varför det är intressant att studera hur digitaliseringen förändrat revisionsmetodik. Revision innefattar idag revidering av bolag som nyttjar big data i större utsträckning. Detta innebär att revisionsbolagen måste kunna hantera detta för att kunna inhämta tillräckliga revisionsbevis som styrker företagets påståenden. Detta motiverar varför det är intressant att studera hur revisionsmetodik förändrats i takt med att de reviderade bolagen digitaliserats. I denna uppsats har kvalitativa intervjuer använts för att undersöka hur revisionsmetodik förändrats av digitaliseringen. Uppsatsen vill besvara hur revisionsmetodik förändrats av dels revisionsbyråer digitaliserats samt dels av att de reviderade bolagen digitaliserats. Val av detta ämne grundar sig i att revisionsbranschen idag förändras till följd av rådande digitalisering samt nya tekniska lösningar (Raphael, 2017). Dessutom framhåller FAR (2016) att digitaliseringen idag ses som en av samhällets starkaste förändringskrafter. Intervjuerna genomfördes med tolv revisorer från olika byråer för att få data som kan besvara forskningsfrågorna. Resultatet kunde visa att implementation av dataanalys har resulterat i en stor förändring av revisionsmetodik, vilket även tidigare forskning har kunnat betona. Det klassiska arbetssättet med urval- och stickprovsgranskning frångås allt mer idag, vilket är en av de viktigaste slutsatserna i denna uppsats. Vid implementationen av dataanalyser har istället ett nytt sätt att arbeta vuxit fram innebärande granskning av hela populationer. Dessutom kan uppsatsen visa på att då kundernas verksamhet har digitaliserats har revisionsmetodik förändrats genom minimerad risk och tidsåtgång vid test av interna kontroller.

Nyckelord: revision, digitalisering, revisionsmetodik, dataanalys, förändring

## **Abstract**

Development is happening at a rapid pace today and digitalisation is not slowing down, it rather increases. Research shows that digital tools are changing the audit methodology, which justifies why it is interesting to study how digitalisation has changed the audit methodology. Auditing today includes auditing of companies that use big data to a greater extent. This means that the audit firms must be able to handle this in order to obtain sufficient audit evidence to substantiate the company's claims. This justifies why it is interesting to study how the audit methodology has changed as the audited companies have been digitized. In this thesis, qualitative interviews have been used to investigate how the audit methodology has changed by the digitization. This thesis wants to answer how the audit methodology has been changed by the fact that both audit firms have been digitized and due to that the audited companies have been digitized. The choice of this topic is based on the fact that the audit industry today is changing as a result of the current digitization and new technical solutions (Raphael, 2017). In addition, FAR (2016) emphasizes that digitalization today is seen as one of the strongest change forces in society. The interviews were conducted with auditors from various agencies to obtain data that can answer the research questions. The result shows that implementation of data analysis has resulted in a major change in the audit methodology, which previous research has also been able to emphasize. The classic way of working with selection and sample is increasingly being abandoned today, which is one of the most important conclusions in this thesis. A new way of working has emerged due to the implementation of data analyzes - which means auditing entire populations. In addition, this thesis can show that when the audited companies operations have been digitized, the audit methodology has been changed with minimizing risk and minimizing time, spent on internal controls.

Keywords: audit, digitization, audit methodology, data analysis, change

# Innehållsförteckning

<b>1. Inledning .....</b>	<b>1</b>
1.1 Bakgrund .....	1
1.2 Problemdiskussion.....	2
1.3 Syfte.....	3
1.4 Forskningsfrågor .....	3
1.5 Avgränsning .....	3
<b>2. Institutionaliala.....</b>	<b>4</b>
2.1 Traditionell revision .....	4
2.1.1 Förvaltningsrevision .....	4
2.1.2 Räkenskapsrevision .....	5
2.1.3 Rådgivning .....	5
2.2 Revisionsmetodik .....	6
2.2.1 Planering .....	6
2.2.2 Granskning .....	7
2.2.3 Rapportering.....	9
2.3 Sammanställning av institutionaliala .....	10
<b>3. Teoretisk referensram.....</b>	<b>11</b>
3.1 The Innovation-Decision process.....	11
3.2 Isomorfism.....	12
3.3 Tidigare forskning .....	13
3.3.1 Molnbaserade tjänster.....	13
3.3.2 Big data.....	13
3.3.3 Dataanalys .....	15
3.4 Sammanställning av teoretisk referensram.....	15
<b>4. Metod.....</b>	<b>17</b>
4.1 Val av metod .....	17
4.1.1 Primärdata .....	17
4.1.2 Val av intervjuform .....	17
4.1.3 Sekundärdata .....	18
4.2 Respondenturval.....	18
4.3 Utformning av intervjuguide.....	19
4.4 Genomförande .....	21

4.5	Kvalitetskriterier.....	23
4.5.1	Trovärdighet.....	23
4.5.2	Pålitlighet.....	24
4.5.3	Överförbarhet.....	24
4.6	Analys och tolkning.....	24
4.7	Forskningsetiska överväganden.....	26
<b>5.</b>	<b>Empiri.....</b>	<b>27</b>
5.1	Kort introduktion av respondenterna.....	27
5.2	Planering.....	28
5.3	Granskning.....	30
5.4	Rapportering.....	34
5.5	Nya tekniska innovationer.....	36
<b>6.</b>	<b>Analys.....</b>	<b>38</b>
6.1	Hur har digitaliseringen påverkat planeringen?.....	38
6.2	Hur har digitaliseringen påverkat granskningen?.....	39
6.3	Hur har digitaliseringen påverkat rapportering?.....	42
6.4	Analys av nya tekniska innovationer.....	42
<b>7.</b>	<b>Diskussion.....</b>	<b>45</b>
7.1	Avslutande diskussion.....	45
7.2	Förslag på vidare forskning.....	45
<b>8.</b>	<b>Slutsatser.....</b>	<b>47</b>

Källförteckning

Bilaga 1 – Intervjuguide

Bilaga 2 – Sammanställning av empiri

## Tabellförteckning

Tabell.1	<i>Presentation av respondenterna</i> .....	27
----------	---	----



# 1. Inledning

## 1.1 Bakgrund

Banbrytande innovationer och tekniska lösningar förändrar revisionsbranschen och utvecklar idag hur en revision utförs. Denna förändring resulterar i att en del krävande och manuella processer, som associeras med hur den traditionella revisionen genomförs, försvinner. Förändringen ger även revisorer en ökad förståelse och insikt som inte var möjligt tidigare (Raphael, 2017).

För att förstå uppkomsten av revision och varför den förändras behövs en återblick till grunden för det, nämligen ett företags påståenden. Dessa påståenden kommer i uttryck i ett företags årsredovisning (Carrington, 2014). Ett företags redovisning ger information om lager, kundfordringar och kassaflöden som kan nyttjas som underlag för att analysera en framtida avkastning. För att säkerställa att dessa påståenden faktiskt stämmer skapades revision, det vill säga granskning av företags påståenden (Carrington, 2014).

Genom historien har revisionsarbete förändrats och i Sverige blev revision lagstadgat genom första aktiebolagslagen 1895. I denna lag blev det fastställt att revision måste utföras på vissa bolag men inte på vilket sätt revisionen ska utföras. Detta frågetecken i lagen ledde till en av de första förändringarna inom revision innebärande att Svenska Revisorssamfundet år 1902 släppte "Vägledning för revisorer". I denna vägledning framgick det hur en revision skulle säkerställa vinst eller förlust och att balansräkningen skulle spegla en rättvisande bild av företagets resultat och finansiella ställning (Rahnert, 2017).

Förändringar inom revision har genom 1900-talet fram till idag präglats av skandaler. Ett exempel är kreugerkraschen som ledde till ett ifrågasättande av revisorns oberoende. Detta då revisionsbyrån till bolaget Kreuger & Toll även ägdes av Kreuger & Tolls finansdirektör (Carrington, 2014). Svenska dagbladet beskrev revisionen som den mest meningslösa revisionen någonsin. En senare skandal under 2000-talet förändrade även synen på revisorns oberoende. I bolaget Enron var revisorn allt för beroende av konsultintäkterna av sin kund vilket fick revisorn att vara partisk och inte våga ifrågasätta Enrons redovisning (ibid). Detta ledde till en internationell förtroendekris för revisorer vilket förändrade hur revisionsberättelsen utformades (Rahnert, 2017).

Istner-Byman (2017) framhåller att revisionsbranschen idag präglas av ett flertal förändringar som inverkar på hela branschen. Författaren framhäver vidare att bland annat revisionsplikten och dess begränsningar, förordningar och direktiv från EU samt andra omvärldsfaktorer revolutionerar och förändrar branschen. Detta i kombination med dagens skyndsamma utveckling inom teknik. Vidare betonar författaren vikten av att denna förändring och den förändrade verkligheten i branschen medför konsekvenser.

Sammanfattningsvis har revisionen förändrats genom historien och Raphael (2017) framhåller att den digitala förändring som sker idag utvecklar dagens revisionsbransch och hur en revision utförs.

## 1.2 Problemdiskussion

Att revisionsbranschen genomgår en explicit omvandling där klassiska arbetssätt frångås undgår ingen (Glantz, 2019). Digitalisering ses enligt FAR (2016) idag som en av samhällets starkaste förändringskrafter. Författarna betonar vidare att revisionsbranschen och revisionsbyråer således förändras av rådande digitalisering. Dessa förändringar har redan påbörjats i branschen och mycket pekar på att förändringen accelererar och kommer så göra även framöver. Nya tekniska innovationer avancerar snabbt och omformar branschen. "Den pågående digitaliseringen påverkar hela samhället i en snabb - och accelererande - takt." (Wiklund, 2018, stycke 2). Författaren framhåller vidare att detta således ger effekter även på revisionen. Brännström bekräftar detta i sin krönika "Så påverkar digitaliseringen branschen" (2017), dessutom tillägger han att det är uppenbart att branschen idag påverkas starkt av digitaliseringen. Detta då det idag ständigt tillkommer nya program, analysverktyg samt nyttjande av big data. Att implementation av tekniska innovationer accelererar och därmed förändrar revisionen bekräftas även av Raphael (2017).

Raphael (2017) skriver som tidigare nämnt att dagens revisionsbransch förändras. Författaren hävdar vidare att detta i grunden utvecklar hur revisionen utförs. Vidare lyfter författaren fram att banbrytande innovationer och andra tekniska lösningar eliminerar ett antal krävande och manuella processer som förknippas med den traditionella bilden av revision. En annan viktig aspekt är att dessa innovationer idag gör det möjligt för revisorer att leverera en ökad förståelse och insikt som inte var möjligt tidigare.

Den snabba utvecklingen och alla nya tekniska innovationer är fullt befogat att fundera kring då detta har en stark inverkan på revisionsmetodiken. Appelbaum, Kogan och Vasarhelyi (2017) lyfter fram att revisorer idag kan använda och nyttja all digital data i större utsträckning än tidigare. Idag skapas även nya förutsättningar för revisionsbranschen och revisionen, detta till följd av en snabb teknisk utveckling samt digitalisering (Revisorsinspektionen, u.å.). Dessutom har flertalet forskare kunnat visa på att nyttjandet av dessa digitala verktyg såsom dataanalys, molnbaserade tjänster samt big data påverkar samt förändrar revisionsmetodiken (Alles & Gray, 2016; Hunton & Rose, 2010; Krahel & Vasarhelyi, 2014). Utvecklingen sker idag i snabb takt och digitaliseringen avstannar inte, utan ökar. Den tidigare forskningen hävdar att digitala verktyg förändrar revisionsmetodiken, vilket motiverar varför det är intressant att studera hur digitaliseringen förändrat revisionsmetodiken.

Dessutom har Appelbaum et al (2017) visat att revision idag innefattar revidering av bolag som är mer digitaliserade än tidigare då de nyttjar big data i större utsträckning. Vidare menar författarna att revisionsbolagen därmed måste kunna hantera denna digitalisering för att kunna inhämta tillräckliga revisionsbevis som styrker företagets påståenden. Detta motiverar varför det är

intressant att studera hur revisionsmetodiken förändrats i takt med att de reviderade bolagen digitaliserats.

### 1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka samt bidra till en ökad insikt om hur digitaliseringen i form av molnbaserade tjänster, big data samt dataanalys har gett effekter på revisionsmetodiken.

### 1.4 Forskningsfrågor

- Hur har revisionsmetodiken förändrats av att revisionsbyråer digitaliserats?
- Hur har revisionsmetodiken förändrats av att de reviderade bolagen digitaliserats?

### 1.5 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till att enbart använda revisorer för att besvara hur revisionsmetodiken har förändrats av digitaliseringen i form av molnbaserade tjänster, big data samt dataanalys. Dessutom har en avgränsning till påskrivande revisorer och assistenter på svenska revisionsbyråer gjorts, där revisorer verksamma i Stockholm och Halmstad valts.

## 2. Institutionalialia

### 2.1 Traditionell revision

“Revisorn ska granska bolagets årsredovisning och bokföring [räkenskapsrevision] samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning [förvaltningsrevision]. Granskningen ska utföras med professionell skepticism och vara så ingående och omfattande som god revisionsked kräver” (9 kap. 3 § ABL 2005:551). Viktigt och väsentligt vid såväl förberedelser inför, samt utförande av både förvaltningsrevisionen och räkenskapsrevisionen är att revisorn har en tillräckligt bra uppfattning om företagets verksamhet (FAR Online, u.å.). Särskilt viktigt är kunskapen revisorn inhämtat om företagets interna kontroller och styrning. Detta är av vikt för att göra en korrekt bedömning av väsentliga risker, planering inför samt inhämtning av revisionsbevis för revisorns uttalanden. Hänsyn ska här tas till relevant lagstiftning och föreskrifter kopplade till företagets verksamhet.

#### 2.1.1 Förvaltningsrevision

Förvaltningsrevision grundas på svensk lagstiftning och syftet med förvaltningsrevision är att revisorn ska yttra sig om beviljande av ansvarsfrihet för företagets styrelse och den verkställande direktören (FAR Online, u.å.). Revisorn ges även tillfälle att lämna upplysning om sakförhållanden som bedöms vara väsentliga. Enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) ingår det även vid en lagstadgad revision att kontrollera huruvida företaget fullgjort sin skyldighet avseende redovisning av- samt betalning av skatter och avgifter. Dessutom ingår det att särskilt anmärka på eventuella avvikelser på ovan nämnda. Förvaltningsrevision som utförs av en revisor kan enligt FAR Online (u.å.) innefatta nedanstående granskningsområden:

- Det ansvar styrelsen har för samordning och förvaltning av företagets angelägenheter
- Styrelseordförandens åtgärder vad gäller förvaltning av styrelsearbete så som planering, direktiv och kontroll
- Styrelsens kontinuerliga bedömning av företagets risker samt ekonomiska situation
- Styrelsens plikt att aktiebolagslagens bestämmelser följs.
- Styrelsens arbete
- Den verkställande direktörens kontinuerliga åtgärder vad gäller förvaltning samt åtgärder där en inte haft möjlighet att invänta beslut från styrelsen

- Styrelsens och den verkställande direktörens insatser för att garantera att bokföringen upprättats enligt lag samt tillförlitlig förvaltning av medel
- Områden i övrigt som följer bolagets verksamhet samt bolagsordningens bestämmelser

### 2.1.2 Räkenskapsrevision

Räkenskapsrevision innebär revision av bokföring, årsredovisning och koncernredovisning (FAR Online, u.å.). Bokföringen används som underlag för de beslut ledningen i företaget fattar. Bokföringen ligger även till grund för bokslut och årsredovisning. Revisorn är, enligt ABL (2005:551) skyldig att kontrollera bokföringen. Den kontroll och granskning av bokföringen som nämns ovan är en central och viktig del i revisorns förberedelse för vidare granskning av årsredovisningen samt eventuell koncernredovisningen (FAR Online, u.å.).

### 2.1.3 Rådgivning

Att genomföra revisionsverksamhet i enlighet med revisorslag är en högst väsentlig del av revisorns roll (FAR Online, u.å.). Till ovan nämnda revisionsverksamhet inkluderar lagen även rådgivning som innefattar det revisorn observerat i granskningen.

En revisor och dess revisionsverksamhet ska enligt revisorslag även utföra "Rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid granskning [...]" (2 § 8 p revisorslag 2001:883). Detta är den lagstadgade rådgivningen, det vill säga att revisorn ska påpeka de brister som finns i granskningen. Emellertid är det vanligt att revisionsbyråer utför rådgivningsuppdrag som ligger utanför den lagstadgade (Carrington, 2014). Denna rådgivning kallas fristående rådgivning eller konsulttjänster. En viktig anledning till varför revisorer är populära på konsultmarknaden är den kunskap de besitter. Genom granskningen och revideringen av ett bolag får revisorn bra insikt i hur företaget fungerar vilket är fördelaktigt i förhållande till att ta in en extern rådgivning då de kan behöva tid för att förstå bolaget.

De rådgivningstjänster som vanligen erbjuds är inom redovisning, skatt, riskhantering, IT eller affärsutveckling (Carrington, 2014). Enligt Svanström (2008) har revisorn en primär roll i de små och medelstora företagen då revisorn vanligen är den enda anlitade rådgivaren. I vart fjärde företag är dessutom revisorn den enda rådgivaren företag haft kontakt med. Svanström (2008) betonar att förhållanden mellan dessa företag och revisorn blir särskilt viktig då företagen "anser att råd från revisionsbyrån är betydelsefullt för att uppfylla lagkraven på redovisning och skatt samt för företagets långsiktiga utveckling.". Efterfrågan på rådgivning från revisionsbyråer kommer vanligen inte från att företag har ett behov av att komplettera sina kompetenser. Svanström (2008) understryker att flera indikationer tyder på att relationen mellan revisionsbyrån och företaget är viktig för rådgivningens omfattning och att efterfrågan ökar i takt med revisionsuppdragets

längd. Förtroendet betonar författaren uppkommer genom de goda erfarenheter revisorn får genom sitt uppdrag vilket leder till att efterfrågan ökar.

Är kunden även en revisionskund måste revisorn ta ställning till kravet på självständighet och oberoende. Företagsledningen anlitar en revisor som tredje oberoende part för att få en trovärdig granskning av de påståenden som företaget har (Carrington, 2014). Revisionsbyråerna är medvetna om detta då deras oberoende även är deras tillgång. Uppfattas en revisor som icke oberoende kan detta ifrågasätta revisorns integritet, objektivitet och professionella skepticism samt leda till en rättsprocess (ibid).

## 2.2 Revisionsmetodik

Enligt (FAR Online, u.å.) innebär revision att inledningsvis sätta sig in i och förstå företaget och företagets verksamhet. Detta för att sedan granska företaget och avslutningsvis rapportera om företagets årsredovisning, bokföring samt förvaltning. Revisionsmetodik kan därför delas in i följande delar: planering, granskning och rapportering.

En revisor får i uppdrag av en bolagsstämma att granska företaget och får därmed en självständig position jämte VD och styrelsen (Sevenius, 2019). Till skillnad från de andra bolagsorganen står revisorn utanför besluten, därav sin självständiga position. Revisionen syftar framförallt att skapa mervärde för det reviderade bolaget men även att vara till nytta för andra intressenter såsom myndigheter och borgenärer.

### 2.2.1 Planering

Planeringen, innebärande att analysera och bedöma risker, är en mycket viktig samt avgörande del av revisionen (FAR Online, u.å.). Revisorn beslutar här vad som ska granskas, hur och när detta ska granskas samt av vem det ska granskas. I ISA 300 framgår det att "I planeringen av en revision ingår att upprätta en övergripande revisionsstrategi och att utarbeta en granskningsplan." (ISA 300, punkt 2). Denna plan är viktig utifrån olika aspekter, såsom att revisorn ska säkerställa att alla väsentliga risker täcks av granskning och att granskningsområden inte granskas flera gånger för att minimera kostnaden för kunden (Carrington, 2014).

#### *Fortsatt drift*

Som grundläggande redovisningsprincip i 2 kap. 4 § första punkten ÅRL (1995:1554) anges att företaget ska förutsättas kunna fortsätta sin verksamhet (FAR Online, u.å.). Revisorn gör en bedömning om företagets fortsatta drift och föreligger tvivel om fortsatt drift är revisorn skyldig att lämna upplysning om detta i revisionsberättelsen.

### *Väsentlighet*

Väsentlighet, som avgör vad revisionen ska inriktas på och hur mycket som ska granskas, måste bedömas redan under planeringen av granskningen (FAR Online, u.å.). Väsentlighet är återkommande i revisionen då det är ett viktigt begrepp. Väsentlighet syftar på den information revisorn anser att det finns skäl att beakta (Carrington, 2014). Bedömningar av vad som är väsentligt görs mot felaktigheternas storlek eller karaktär, alternativt en kombination av båda. "Information kan [...] vara väsentlig på både kvantitativa och kvalitativa grunder." (ibid, s.86). Kvalitativ väsentlighet kan exempelvis vara en företagslednings utnyttjande av icke-monetära ersättningar, dessa bedömningar måste revisorn avgöra från fall till fall.

Den kvantitativa acceptabla väsentlighetsnivån är den nivå av avvikelse som revisorn kan godkänna utan att lämna en oren revisionsberättelse (Carrington, 2014). Denna nivå bedöms i planeringen och bestäms utifrån företagets inneboende risker, bolagsform, övriga intressenter och deras interna kontroller. Det finns olika faktorer som påverkar väsentlighetsnivån, men nivån sätts för att revisorn inte ska påpeka alla fel som finns utan kan acceptera vissa felaktigheter (ibid).

### *Risker och riskbedömning*

Revisionsrisken, innebärande den risk att revisorn gör ett felaktigt uttalande i revisionsberättelsen (FAR Online, u.å.), påverkas av följande tre risker:

- Den inneboende risk är risken för felaktigheter i redovisningen (Carrington, 2014). Om den inneboende risken är väldigt liten är därmed också revisionsrisken negligerbar.
- Kontrollrisk är risken att företagets interna kontroller inte upptäcker de inneboende fel som finns i redovisningen.
- Den tredje risken, upptäcktsrisken, är den risk som innebär att revisorn inte hittar de inneboende felen i redovisningen och som inte tidigare upptäckts och därefter rättats i samband med företagets interna kontroll (ibid).

### *Intern kontroll*

En del av revisorns arbete innebär att bilda sig en uppfattning om den interna kontroll företagsledningen har för att styra företaget mot uppsatta mål samt hantera de risker som existerar (FAR Online, u.å.).

## 2.2.2 Granskning

Syftet med granskningen är att ge underlag för de ställningstaganden revisorn ska redogöra för i revisionsberättelsen (FAR Online, u.å.). Beroende på hur den interna kontrollen ser ut på det reviderade företaget samt hur stor risken är för väsentliga fel kan revisionsuppdrag samordnas

och granskas på olika sätt. Det praktiska revisorn gör i detta steg är att inhämta revisionsbevis som styrker de påståenden som företagsledningen har tagit fram (Carrington, 2014). Dessa bevis ska vara övertygande, relevanta och tillräckliga. Författaren menar vidare att bevisen kan inhämtas genom två olika granskningsmetoder där revisorn utför olika granskningsåtgärder. Vidare beskrivs att revisorn kan välja att förlita sig på den interna kontrollen och utföra granskningsåtgärder vars syfte är att styrka relevansen och trovärdigheten eller genom substansgranskning. Denna metod innebär att redovisningen kontrolleras genom att revisorn gör tester på transaktioner och kontobalanser (ibid). De olika granskningsåtgärder revisorn kan använda sig utav är vanligen inspektion, observation, förfrågan och bekräftelse, beräkning samt analytisk granskning.

- Inspektion - granskning av dokument, tillgångar eller bokföringsposter
- Observation - se över en process som utförs av andra
- Förfrågan och bekräftelse - att muntligen eller skriftligen ta emot information
- Beräkning - att revisorn självständigt utför beräkningar samt kontrollerar den beräkning som företaget har gjort, som underlag för redovisningen
- Analytisk granskning - att analysera trender och nyckeltal för att bedöma rimligheten i de redovisade beloppen (ibid).

Ovan nämnda metoder utförs sällan var för sig utan i kombination (Carrington, 2014). Revisorn kan i vissa delar förlita sig på den interna kontrollen och i vissa delar utföra substansgranskning.

### *Dokumentation*

Revisorn ska upprätta dokumentation som utgör: En tillräcklig och ändamålsenlig dokumentation av grunden för revisors rapport samt bevis på att revisionen har planerats och utförts enligt ISA samt tillämpliga krav i lagar och andra författningar (ISA 230, punkt 5).

Det som har granskats ska även dokumenteras (Carrington, 2014). Dokumentation skall göras utifrån fyra skäl: “[...]produktionstekniska skäl, [...] underlag för kommunikation, juridiska skäl samt som referens (bevis) till revisionsberättelsen” (ibid, s.49). Dessutom framhåller revisorslag 24 § att:

Revisorer [...] ska dokumentera sina uppdrag i revisionsverksamheten. Dokumentationen ska innehålla sådan information som är väsentlig för att revisorns arbete och hans eller hennes opartiskhet och självständighet ska kunna bedömas i efterhand. (20 § första stycket, Revisorslag 2001:883).



### 2.2.3 Rapportering

Att göra uttalanden om årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och VDs förvaltning i revisionsberättelse är målet med revisorns granskning. Utöver revisionsberättelsen, som är det enda offentliga uttalandet, lämnar revisorn även andra rapporter med anledning av revisionsuppdraget (FAR Online, u.å.). Dessa rapporter lämnas till olika beslutsfattare i företaget och dessa kan lämnas både muntligt och skriftligt. Uttalanden och rapporter är baserad på den dokumentation som finns, men är speciellt riktad till tredje part (Carrington, 2014). Revisorn har strikt sekretess och tystnadsplikt och får inte rapportera om allt som finns i dokumentationen, därför är den omarbetad till en rapport.

#### *Revisionsberättelsen*

Revisionsberättelsen är, som tidigare nämnts, den enda årliga rapporten som revisorn lämnar som är offentlig (FAR Online, u.å.). Den är standardiserad för att öka förtroendet och tilliten till rapporten (Carrington, 2014). I revisionsberättelsen rapporterar revisorn till årsstämman om årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslag (FAR Online, u.å.). Utöver detta ska revisorn tillstyrka eller avstyrka följande:

- Fastställande av resultaträkning och balansräkning
- Vinstdisponering alternativt hantering av en eventuell förlust i enlighet med förslaget i förvaltningsberättelsen
- Huruvida styrelse och VD beviljas ansvarsfrihet eller ej (FAR Online, u.å.).

#### *Annan rapportering*

Interaktionen med människor är av mycket stor betydelse i arbetet som revisor (FAR Online, u.å.). Insatserna sker i stor utsträckning av förtroendeingivande kontinuerlig kontakt med kunderna och inte enbart av formella anmärkningar, revisionsberättelser samt konfrontationer med företagsledningar i näringslivet.

#### *Erinran*

I de fall missförhållande föreligger, men som inte leder till en oren revisionsberättelse kan revisorn lämna en erinran till VD eller styrelsen (Carrington, 2014). "Styrelsen skall ta upp erinran till behandling vid ett sammanträde. Sammanträdet skall hållas inom fyra veckor från det att erinran har överlämnats." (9 kap 39 § 2st ABL 2005:551). En erinran kan ses som en varning och om den inte behandlas av styrelsen kan det leda till en oren revisionsberättelse (Carrington, 2014). Således blir revisorns åsikter viktiga då företag inte kan ignorera han eller hennes synpunkter på företaget.

## 2.3 Sammanställning av institutionalia

Avsnittet om institutionalia syftar till att ge läsare en förståelse för hur en revision utförs och nedan görs en sammanställning av de viktigaste delarna av institutionalian. Dessa delar ligger till grund för utformningen av intervjuguiden.

- Planeringen är en mycket viktig och avgörande del av revisionen.
- Väsentlighetsbedömningen är av vikt för vad revisionen ska inriktas på och hur mycket som ska granskas.
- En betydande del av revisionsmetodiken består i att revisorn ska ge en trovärdig granskning av ett företags påståenden.
- Revisionsmetodiken innebär bland annat att bilda sig en uppfattning om den interna kontrollen företagsledningen har för att styra företaget mot uppsatta mål samt hantera de risker som existerar.
- Allt som granskats i revisionen ska dokumenteras.
- Dokumenteringen ligger till grund för vad som ska rapporteras.
- Målet med revisorns granskning är att offentliga uttalanden samt lämna andra rapporter.
- Revisionen ger ett mervärde till kunden.

## 3. Teoretisk referensram

### 3.1 The Innovation-Decision Process

En innovation är en ide, ett utövande eller ett objekt som uppfattas som ny (Rogers, 2003, s.12). Författaren framhäver att orden innovation och teknik idag används som synonymer. Teknik är emellertid ett designat instrument, skapad för att reducera osäkerhet och för att ge ett önskvärt resultat. Vidare framhåller författaren att dessa tekniska innovationer vanligen är antingen mjukvara eller hårdvara, exempelvis system som mjukvara eller konkreta föremål som hårdvara.

Rogers (2003, s.168-169) presenterar en modell för hur en innovation går från kunskap om innovationen till implementation och utvärdering av en innovation. Ryan och Gross (1943) skapade först en teori om att människor ur ett sociologiskt perspektiv anammar innovationer vid olika tidpunkter. Forskarna till den ursprungliga teorin kom fram till att fördelningen om när människor tar till sig innovation ser ut som en S-kurva. Uppdelningen blev fem kategorier: innovators, early adopters, early majority, late majority och laggards, där innovators och laggards är mindre kategorier utifrån antalet personer. Utifrån denna teori skapade sedan Rogers en modell som kan förklara hur spridningen av innovationer kan ses som en social förändring då förändringen sker i strukturer eller ändrar redan rådande funktioner. Förändringen kan ske genom att beslutsfattare antar nya innovationer eller förkastar innovationer. Denna modell kallas the Innovation-Decision Process (Rogers, s.168-169) och är indelad i fem steg:

1. Kunskap - när en individ eller beslutsfattare får kunskap om en innovations funktioner.
2. Övertygelse - när en individ eller beslutsfattare får en positiv eller negativ uppfattning om innovationen.
3. Beslut - när en individ eller beslutsfattare tar ett beslut att antingen införa innovationen eller beslutar att inte införa innovationen.
4. Implementation - när en individ eller beslutsfattare börjar använda innovationen.
5. Bekräftelse - när en individ eller beslutsfattare bestämmer att fortsätta nyttja innovationen eller tar beslut att sluta nyttja innovationen.

Det är i de två sista stegen i modellen som förändring faktiskt sker. Före implementeringen har innovationen enbart varit en tankegång om hur den eventuellt kan införas eller inte (Rogers, 2003, s.179). Författaren anser att vetskapen om en innovation inte leder till någon förändring utan det är först vid implementering av en innovation som en förändring sker. Det slutgiltiga steget innebär att beslutsfattaren vill fortsätta nyttja en innovation eller ta beslut om att sluta nyttja en innovation vilket är en stor del av förändringen. Författaren framhåller att dessa två steg inte har en tydlig övergång utan kan ibland flyta samman. En naturlig förändring är att implementeringen av en ny innovation ofta leder till ett förkastande eller mindre nyttjande av en äldre innovation (ibid, s.192).

### 3.2 Isomorfism

DiMaggio och Powell (1983) har som syfte i sin artikel att förklara varför organisationer tenderar att bli homogena. Denna homogeniseringsprocess benämns som isomorfism och är uppdelad i tre typer. Vidare framhäver författarna att den första typen, *Coercive isomorphism*, resulterar i förändring i form av formella och informella krav från politiskt håll. I vissa fall kan förändringen även vara tvingande från lagstiftaren vilket kan ge en total effekt inom ett organisationsfält eller att förändringen minskar omfattningen av mångfald inom fältet (DiMaggio & Powell, 1983). En lagändring inom ett fält påverkar enligt författarna många aspekter av en organisations struktur. Konsekvenserna av ändringen leder ofta till en begränsning i flexibilitet vilket leder till att organisationer tenderar att hitta en liknande lösning till förändringen.

*Mimetic isomorphism* är även en process där organisationer tenderar att bli mer lika varandra (DiMaggio & Powell, 1983). Osäkerhet kring sin organisationsstruktur eller teknologiska innovationer kan uppmuntra en organisation att imitera framgångsrika modeller eller lösningar hos andra organisationer. Han (1994) framhåller dessutom att *mimetic isomorphism* är vanligt inom revisionsbranschen och att det ur kundens perspektiv endast är olika namn på byråerna och på påskriften. Författaren tillägger även i sin artikel att revisionsbyråer tenderar att härma varandra i olika aspekter för att främsta gynna sin egna ranking på marknaden.

*Normative isomorphism* är den tredje och sista processen som kan förklara varför organisationer tenderar att bli varandra lika. *Normative isomorphism* grundar sig i professionen, dels där utbildningen tenderar att ge en norm och regelverk för examinerade och dels att människor inom samma fält skapar ett nätverk och utbyter idéer samt information mellan varandra (DiMaggio & Powell, 1983). Författarna bakom artikeln lyfter även fram att en viktig del av *normative isomorphism* är att organisationer anställer personal från samma fält för att ta del av en viss kompetens.

### 3.3 Tidigare forskning

#### 3.3.1 Molnbaserade tjänster

Ett moln som teknisk innovation innebär att ett moln kan samla olika typer av datatjänster till ett ställe (Le Grand, 2013). Författaren framhåller vidare att molnet egentligen inte är en nyhet utan att det är en variant av de redan existerande tjänsterna såsom lagring, mjukvara, säkerhet samt databaser. Istället för att ha dessa tjänster separerade går det att få allt samlat till ett ställe. Dessutom finns möjlighet att få tillgång till molnet på flera sätt, exempelvis genom en dator, surfplatta eller via telefonen (ibid). Denna IT-lösning tenderar att växa då den effektiviserar arbetet för arbetstagaren samtidigt som den minimerar kostnader för IT (Brand, 2012). Emellertid tillkommer risker med moln och ställer därmed högre krav på interna kontroller. Fördelar med användandet av moln är att konsulter till företag kan få direkt access till redovisningen och finansiella rapporter oavsett vilken plats en befinner sig på (Mihai, 2015). Detta effektiviserar arbetet då konsulterna till företaget får direkt tillgång till den data som efterfrågas.

Shumate och Brooks (2001) framhåller att forskning i ett tidigt skede kunde förutsäga att dokumentationen, som är en stor del av revisionen, skulle dokumenteras helt digitalt. Vidare poängterar författarna att detta resulterar i att revisionsteamet kan arbeta på ett smidigt och produktivt sätt då dokumentationen enkelt kan distribueras dem emellan. Detta i sin tur medför ett bättre samarbete inom teamet (Shumate & Brooks, 2001). Att ha direkt tillgång till tidigare års revision och handlingar innebär en enklare integrering med årets revidering.

#### 3.3.2 Big data

Isaksson, Harjunoski och Sand (2018) framhåller att big data möjliggör ny kunskap som i ett tidigt stadie kan identifiera ett problem. Författarna hävdar vidare att genom datatester vid olika tillfällen kan mönster identifieras eller underliggande processer. Yoon, Hoogduin och Zhang (2015) beskriver big data som en stor mängd data innehållande stor variation och som vanligtvis är ostrukturerad. Författarna framhåller att revisionsunderlag som är massiv och innehåller variation kan definieras som big data. Alles och Gray (2016) poängterar i sin artikel att begreppet big data kan definieras på olika sätt och att ett generellt begrepp saknas men att den mest frekventa definitionen bygger på fyra V; *Volym, velocity, variety* och *veracity*. På svenska kan detta översättas till volym, hastighet, variation och exakthet. Dataanalys och big data är två olika begrepp men Alles och Gray (2016) påstår att revisorer idag kan nyttja big data och göra analyser på en större mängd data och frånga att göra stickprov på ett urval.

Moderna uppdrag inom revision innefattar nu ofta granskning av kunder som använder sig av big data (Appelbaum et al, 2017). Författarna poängterar vidare att detta är en förutsättning för att bolag inom revision ska förbli konkurrenskraftiga. Att kunder använder sig av big data tillsammans med mer komplexa analyser resulterar i oändliga möjligheter men också att revisionsbyråerna

snabbt behöver nyttja den avancerade teknik som finns. Vidare betonar författarna att revisionen behöver bli mer inriktad på big data och revisionsanalys. Att revisionsbranschen idag har tillgång till stora mängder data innebär att revisorer kan genomföra en mer avancerad analys (Appelbaum et al, 2017). Krahel och Vasarhelyi (2014) bekräftar detta och framhåller att big data möjliggör en djupare analys. Big data möjliggör även att revisorer kan granska en betydligt större mängd information samt att mer information kan ges till företagsledningarna och andra intressenter. Detta bidrar i sin tur till att tillförlitligheten för revisionens finansiella information ökar (Krahel & Vasarhelyi, 2014). Moffitt och Vasarhelyi (2013) bekräftar detta och hävdar att revisorer kan dra nytta av big data. Författarna poängterar vidare att den stora mängd data som produceras och som finns tillgänglig kommer förbättra effektiviteten i revisionen och därmed utveckla och förbättra hela revisionsmetodikerna.

Enligt ISA 500 ska revisionsbevis vara ändamålsenliga och uppfylla kravet för tillräcklighet (FAR Online, u.å.). Yoon et al (2015) framhäver att big data främst uppfyller kravet för tillräcklighet som revisionsbevis, detta på grund av dess volym samt variationen i datan. Vidare framhåller författarna bakom artikeln att big data i vissa fall ger ett mer unikt och precist revisionsbevis än de traditionella metoderna, eftersom analys i vissa fall kan göras på hela populationer. Möjligheten att idag kunna analysera och granska hela populationer bekräftas även av Alles och Gray (2016). I de traditionella granskningsmetoderna granskas specifika transaktioner med hjälp av stickprov, medan big data kan användas för att möjliggöra analys av mönster (Yoon et al, 2015). Slutligen poängterar författarna att upptäcktsrisken minskar vid användandet av big data samtidigt som sannolikheten för väsentliga fel minskar.

Digitaliseringen har resulterat i att revisorn kan arbeta på ett mer effektivt sätt med hjälp av tillhandahållandet av digitala verktyg (Kokina & Davenport, 2017). Digitaliseringen har även resulterat i att det är enklare att hitta relevant information på ett smidigare sätt (Lombardi, Bloch & Vasarhelyi, 2014). Författarna anser även att de IT-system som implementeras och som används i revisionsmetodikerna frigör tid för revisorn. Detta är frigjord tid som tidigare använts till utförande av enklare arbetsuppgifter. Vidare beskrivs att revisorn därmed kan lägga betydligt mer tid åt granskning av de mest väsentliga och avgörande riskområdena i revisionen vilket enligt Lombardi et al (2014) i sin tur resulterar i en ökad kvalitet. Dessutom har digitaliseringen medfört möjligheten att analysera en större mängd data vilket stärker trovärdigheten i revisionen samt förtroendet och tilliten för de finansiella rapporter som producerats (Warren, Moffitt & Byrnes, 2015). Manson, McCartney och Sherer (2001) poängterar att digitalisering av revisionsmetodikerna även resulterar i att information och underlag lättare kan hanteras av revisorerna. Vidare framhåller författarna att informationen och underlaget lättare kan spridas internt till alla i teamet som är ansvariga för revisionen.

### 3.3.3 Dataanalys

Hunton och Rose (2010) skriver att dataanalyser kan tillämpas i samband med att revisorn genomför den analytiska granskningen. Revisorn kan, med hjälp av en ökad tillämpning av dataanalyser, lägga mer fokus och tid i anspråk på att bedöma områden i revisionen som kräver en mer kvalificerad bedömning (Hunton & Rose, 2010). Revisorn kan dessutom med hjälp av dataanalys få en djupare förståelse samt möjligheten att testa data för hela urvalsunderlaget istället för en del av urvalsunderlaget i form av stickprover (Murphy & Tysiac, 2015). Vidare framhäver författarna att dataanalys och olika typer av programvara resulterar i att revisorer nu hittar sätt att få en betydligt djupare förståelse för kundernas verksamhet vilket även bekräftas av Raphael (2017).

Effekten av dataanalys har resulterat i att revisorerna kan förbättra revisionen då revisorn i riskbedömningen enklare kan identifiera avvikelser och trender (Murphy & Tysiac, 2015). Krahel och Vasarhelyi (2014) bekräftar detta och betonar att revisorn på ett produktivt sätt kan koncentrera sig på områden där risken för felaktigheter är som störst och därmed ges revisorn en möjlighet att enklare upptäcka eventuella avvikelser. Att revisorn kan fokusera på dessa områden medför dels att resurser kan nyttjas på ett fördelaktigt sätt och att detta medför en revision som är mer fokuserad på riskbedömning Hunton och Rose (2010). Vidare hävdar Murphy och Tysiac (2015) att effekten av dataanalys hjälper revisorn att tillhandahålla revisionsbevis genom en mer omfattande analys av bolagets huvudbok. Hunton och Rose (2010) menar på att revisorer idag kan granska mönster som stödjer och grundar sig på den förväntan som satts och detta med hjälp av dataanalys. Författarna framhåller vidare att detta resulterar i möjligheten att påträffa och identifiera avvikelser från de förväntningar som tidigare satts.

### 3.4 Sammanställning av teoretisk referensram

Syftet med uppsatsen är att undersöka samt bidra till en ökad insikt om hur digitaliseringen i form av molnbaserade tjänster, big data samt dataanalys har gett effekter på revisionsmetodiken. Teorin the Innovation-Decision Process går att koppla till uppsatsen då denna teori kan förklara hur en förändring sker i en organisation. Isomorfism kan förklara varför revisionsbyråer har liknande tekniska lösningar och hur det har förändrat revisionsmetodiken samt om lagstiftningen kan ha påverkat utvecklingen av tekniska innovationer hos revisionsbyråer. I den tidigare forskningen framgår den förändring som sker i branschen där big data, dataanalys samt molnbaserade tjänster hjälper för att få en bättre förståelse samt att det förändrar arbetssättet. Nedan ges en sammanställning av de viktigaste aspekterna ur den tidigare forskning som har tagits fram. Dessa delar ligger även till grund för utformningen av intervjuguiden.

- Digitaliseringen har gjort att revisorer idag kan få en betydligt djupare förståelse för kundernas verksamhet samt att revisionen idag är mer fokuserad på riskbedömning.

- En ökad tillämpning av molnbaserade tjänster kan resultera i att revisionen kan genomföras mer effektivt och ge direkt tillgång till den data som ska revideras.
- Digitaliseringen har bidragit till att revisorer idag ägnar mer tid åt granskning av de mest väsentliga och avgörande riskområdena i revisionen.
- Idag är test av hela urvalsunderlag möjligt vilket resulterar i att det idag läggs mindre tid på substansgranskning och test i form av stickprover.
- Revisorer kan idag få fram mer unika och precisa revisionsbevis.
- Digitaliseringen har en stor inverkan på tillämpningen av dataanalys.



## 4. Metod

### 4.1 Val av metod

Denna uppsats bygger på en kvalitativ metod. Detta då syftet med uppsatsen är att undersöka samt bidra till en ökad insikt om hur digitaliseringen i form av molnbaserade tjänster, big data samt dataanalys har gett effekter på revisionsmetodik. Metoden ansågs vara lämplig då skribenterna önskade få nyanserad och detaljerad data.

#### 4.1.1 Primärdata

Uppsatsens empiriska insamling av primärdata har gjorts genom kvalitativa intervjuer. Dels genom personliga direktintervjuer och dels genom telefonintervjuer. Denscombe (2018, s.292) framhäver att intervjuer lämpar sig för att kunna framställa genomgripande och detaljerad data. Skribenterna har valt att genomföra personliga direktintervjuer. Kvale och Brinkmann (2014) framhåller att denna metod gör att nyanserade och uttömmande svar kan erhållas. Vid intervjuer är det viktigt att det budskap som är underförstått eller går att utläsa mellan raderna framkommer på ett tydligt sätt. Skribenterna har tagit detta i beaktning och därmed valt att ha fler personliga direktintervjuer för att enkelt kunna ställa motfrågor som "Vill du ge ett exempel på det?". Detta för att kunna tydliggöra det budskap som respondenten vill få fram. Vidare har två intervjuer skett per telefon, detta då Respondent G befinner sig på annan ort än Stockholm samt att Respondent B inte kunde avsätta tid för en personlig direktintervju. Intervjuformen är praktisk då samtalet kan fokusera på sig självt (Jacobsen & Nilsson, 1993, s.159-160). Emellertid finns det problem med intervjuformen då telefonintervjuer tenderar att inte bli lika uttömmande eller ge lika detaljerade beskrivningar (Kvale & Brinkmann, 2014). Därför har skribenterna valt att ha endast två sådana.

#### 4.1.2 Val av intervjuform

Skribenterna har valt intervjuformen den riktat öppna intervjun vilket enligt Lantz (2013, s.47) är lämpligt när ett brett fenomen ska belysas genom olika frågeområden. Skribenterna har valt digitalisering som brett fenomen, i kombination med frågeområden baserade på revisionsmetodikens olika delar (se bilaga 1). Strukturen på intervjuerna ger även upphov till att respondenten själv kan lyfta fram andra aspekter och detaljer som kan vara viktiga för att kunna besvara frågeställningen, vilket enligt Larsen (2009, s.81) kan höja validiteten i en kvalitativ studie. För att innehållet i intervjuerna ska kunna bearbetas och sedan jämföras med varandra har respondenterna besvarat samma frågor, dock inte nödvändigtvis i samma ordning. Att detta är ett fördelaktigt tillvägagångssätt framhålls av Jacobsen och Nilsson (1993, s.19). Lantz (2013, s.68) framhäver att fenomenet som intervjuaren vill belysa behöver ha en mening samt vara relevant för respondenten vid genomförande av en riktat öppen intervju. I problemdiskussionen framhålls att det är uppenbart att digitaliseringen har påverkat och förändrat revisionsbranschen. Således är

digitalisering som fenomen aktuellt och skribenterna anser därför att fenomenet har en mening för respondenterna.

#### 4.1.3 Sekundärdata

Tidigare forskning belyser aktuella artiklar om rådande digitalisering och dess påverkan på revision. Skribenterna har använt databaserna SöderScholar, Business Source Premier samt Google Scholar för att hitta relevanta artiklar och teorier för uppsatsen. Vidare har skribenterna använt sökord såsom audit, digitalization, big data, data analysis, audit evidence, change, technology, samples, cloud och isomorphism i ovan nämnda databaser. Vid val av lämpliga teorier har skribenterna valt att dessa ska behandla förändring samt hur nymodigheter i form av tekniska innovationer implementeras och sprids.

### 4.2 Respondenturval

Respondenterna i uppsatsen valdes utifrån de två icke-sannolikhetsstrategierna: snöbollsurval och experturval. Skribenterna tog kontakt med familj, vänner och bekanta för att få tips på, samt kontaktuppgifter till, lämpliga och potentiella respondenter som kunde ingå i uppsatsen. Detta gav skribenterna access till majoriteten av de verksamma revisorer på revisionsbyråer som ingår i uppsatsen. Skribenterna ansåg att revisorer är lämpliga respondenter för att besvara forskningsfrågorna. Detta då revisorer bör vara kunniga inom revision vilket ger tillförlitliga svar. För att öka antalet respondenter användes även experturval där skribenterna kontaktade andra revisorer direkt vilket resulterade i ytterligare två respondenter som ville ställa upp i uppsatsen. En del av dessa försök resulterade dock i bortfall. Ett av dessa bortfall resulterade däremot i ett snöbollsurval där skribenterna fick tips om en ytterligare respondent som valde att ställa upp på en intervju.

Dessa urvalsmetoder valdes för att effektivt få kontakt med lämpliga respondenter till uppsatsen. Vid kvalitativ forskning är generaliserbarheten vanligtvis låg (Dalen, 2015, s.118-119) och med icke-sannolikhetsurval kan resultaten inte generaliseras. Flertalet författare framhåller att generaliserbarheten kan höjas om ett sannolikhetsurval nyttjas, alternativt om populationen innefattar hög mångfald och hög varians (Bryman & Bell, 2017, s.204; Dalen, 2015, s.119; Larsen, 2009, s.77). Emellertid påpekar Alvehus (2013, s.68) att just snöbollsurval är en effektiv metod vid kvalitativa undersökningar där lämpliga intervjupersoner är viktigare än generaliserbarheten. Intervjupersonerna ansåg skribenterna vara lämpliga då uppsatsen ämnar att använda revisorer och dess upplysningar för att kunna undersöka och bidra till en ökad insikt om hur revisionsmetodiken har förändrats av digitaliseringen.

De revisorer som intervjuades har olika roller och olika mycket erfarenhet av revision. De som intervjuats har varit verksamma revisorer mellan två och 30 år. Respondenterna presenteras vidare i empirin (se Tabell 1). Skribenterna gjorde här ett aktivt val för att få olika infallsvinklar. Detta då en påskrivande revisor som arbetat längre har andra arbetsuppgifter än en revisor som varit verksam under en kortare tid (Carrington, 2014). En påskrivande revisor har en mer aktiv roll i ledningen av revisionen medan en assistent utför mer granskningsåtgärder (ibid). För att undersöka hur revisionsmetodiken har förändrats krävdes dels respondenter med mycket erfarenhet och dels respondenter som utför större del av granskningsarbetet, detta för att kunna besvara forskningsfrågorna. Att skribenterna valt att intervju revisorer med olika lång arbetslivserfarenhet kan dock ifrågasättas. Detta då jämförelsen mellan respondenternas svar blir problematiskt. Skribenterna hade förslagsvis kunnat dela upp antalet respondenter i två kategorier bestående av påskrivande revisorer och revisionsassistenter. Detta hade underlättat vid jämförelsen och tolkningen av insamlad empiri.

Skribenterna har i denna studie valt att intervju respondenter som arbetar på revisionsbyråer av olika storlek. Revisionsbyråerna har delats in i två kategorier bestående av mindre revisionsbyråer och Big Seven. Anledningen till att skribenterna valt att intervju respondenter som arbetar på olika stora revisionsbyråer grundar sig i problematiken med att hitta lämpliga respondenter till studien. Att respondenterna arbetar på olika stora revisionsbyråer kan ifrågasättas då detta försvårar jämförelsen av respondenternas svar. Skribenterna hade här kunnat välja att enbart intervju revisorer som arbetar på bolag som tillhör Big Seven alternativt endast mindre bolag.

### 4.3 Utformning av intervjuguide

Validiteten i en kvalitativ studie handlar om tillämplighet eller giltighet (Larsen, 2009, s. 80). För att höja validiteten i uppsatsen har en noggrann intervjuguide skapats för att kunna få respondentens svar på hur digitaliseringens påverkat revisionsmetodiken. Således avser det empiriska underlaget svar som kan besvara frågeställningen som därav höjer validiteten.

Intervjuguiden är uppdelad i två delar (se bilaga 1). Den första delen består av faktafrågor som inte speglar några känslor utan innehåller kort information om respondenten. Den andra delen består av bedömningsfrågor eller åsiktsfrågor för att få respondentens svar om fenomenet digitalisering och dess påverkan på revisionsmetodiken. Ordningsföljden på frågorna har utgått från revisionens olika delar: planering, granskning, dokumentation samt rapportering. De inledande bedömningsfrågorna avser de inledande åtgärderna i en revision och de avslutande frågorna avser de avslutande åtgärderna i en revision.

Huvudfrågorna i intervjuguiden är ställda öppet där intervjuarna önskar få svar på respondentens egna uppfattning om fenomenet digitalisering och dess påverkan på revisionsmetodiken. Om

intervjuarna upplevde att respondentens svar var bristfälliga och inte tillräckligt uttömmande ställdes följdfrågor. I det tidigare avsnittet institutionalia framgår det hur en revision utförs. Om respondenten därför inte självmant lyfte fram hur digitaliseringens påverkat revisionsmetodikerna och de väsentliga delarna av revisionen ställdes följdfrågor för att täcka detta. I bilaga 1 har dessa följdfrågor ett indrag för att öka tydligheten för intervjuarna. För att intervjuarna inte ville upprepa en fråga som respondenten redan besvarat i ämnet, har följdfrågorna endast ställts i de fall respondenten inte har gett tillräckligt uttömmande svar. Detta för att dessutom undvika en utfrågning och istället skapa en dialog mellan intervjuarna och respondenten vilket innebär en nära och ömsesidig kontakt.

Intervjuguidens andra del bestående av bedömningsfrågor börjar med de inledande delarna i en revision där första huvudfrågan är “Hur påverkas planeringen av digitaliseringen?”. Denna fråga ansåg skribenterna vara relevant då planeringen är en mycket viktig och avgörande del av revisionen (FAR Online, u.å.). Vidare lyder den första följdfrågan “Beskriv digitaliseringens påverkan på riskbedömningen”. Detta för att det har visat sig att revisorer idag tack vare digitaliseringen kan få en betydligt djupare förståelse för kundernas verksamhet (Murphy & Tysiac, 2015) samt att revisionen idag är mer fokuserad på riskbedömning (Hunton & Rose, 2010). Den andra följdfrågan som ställdes var “Beskriv digitaliseringens påverkan på väsentlighetsbedömningen”. Detta då denna bedömning är en viktig och avgörande del för vad revisionen ska inriktas på och hur mycket som ska granskas (FAR Online, u.å.). Väsentlighetsbedömningen är således en central del av revisionsmetodikerna inledande fas. Vidare har det visat sig att en ökad tillämpning av molnbaserade tjänster kan resultera i att revisionen kan genomföras mer effektivt och ge direkt tillgång till den data som ska revideras (Mihai, 2015). Därav valdes följdfrågan “Beskriv digitaliseringens påverkan på inhämtning av underlag/redovisningen från kund”.

Den andra huvudfrågan med tillhörande följdfrågor som ställdes var “Hur påverkas granskningen av digitaliseringen?”. Frågan ställdes för att en betydande del av revisionsmetodikerna består i att revisorn ska ge en trovärdig granskning av ett företags påståenden (Carrington, 2014). Samt därtill även att digitaliseringen bidragit till att revisorer idag ägnar mer tid åt granskning av de mest väsentliga och avgörande riskområdena i revisionen (Lombardi et al, 2014). Vidare ombads respondenterna besvara följdfrågan “Beskriv digitaliseringens påverkan på den interna kontrollen”. Denna följdfråga ansåg skribenterna vara av vikt då en del av revisionsmetodikerna innebär att bilda sig en uppfattning om den interna kontrollen företagsledningen har för att styra företaget mot uppsatta mål samt hantera de risker som existerar (FAR Online, u.å.). Respondenterna ombads sedan att besvara följdfrågan “Beskriv digitaliseringens påverkan på substansgranskningen” då Murphy och Tysiac (2015) framhåller att test av hela urvalsunderlag idag är möjligt, vilket resulterar i att det idag läggs mindre tid på substansgranskning och test i form av stickprover. Yoon et al (2015) framhäver att revisorer idag kan få fram mer unika och precisa revisionsbevis och därav har följande följdfråga ställts “Beskriv digitaliseringens

påverkan på inhämtningen av revisionsbevis”. Flertalet forskare (Hunton & Rose, 2010; Krahel & Vasarhelyi, 2014; Murphy & Tysiac, 2015; Raphael, 2017) poängterar att digitaliseringen har en stor inverkan på tillämpningen av dataanalys och därav är följdfrågan “Beskriv digitaliseringens påverkan på dataanalysen” av vikt.

Den tredje huvudfrågan “Hur påverkas dokumentationen av digitaliseringen?” ställdes eftersom allt som granskats i revisionen ska dokumenteras (Carrington, 2014). Denna dokumentering ligger sedan till grund för vad som ska rapporteras vilket leder till den avslutande huvudfrågan som lyder “Hur påverkas rapporteringen av digitaliseringen?”. Denna fråga är av vikt då målet med revisorns granskning enligt FAR Online (u.å.) är att göra offentliga uttalanden samt lämna andra rapporter med anledning av revisionsuppdraget. Sista följdfrågan “Beskriv digitaliseringens påverkan på värdeskapandet till kunden” ställdes för att kunna få ett svar på hur digitaliseringen har påverkat det värde som Sevenius (2019) framhäver att en revision ger samt om det har lett till en förändring i revisionsmetodiken.

#### 4.4 Genomförande

Insamlandet av empirin inleddes genom att skribenterna via mail tog kontakt med revisorer och angav ett önskemål att få genomföra en intervju med denne. Totalt sett kontaktade skribenterna tjugo revisorer varav tretton revisorer valde att ställa upp på en intervju och bland de resterande sju avböjde några på grund av hög arbetsbelastning och vissa återkopplade inte alls. Uppsatsen innehåller ett genomförande av tolv intervjuer då en av revisorerna som valt att ställa upp fick ställa in på grund av sjukdom. Två av dessa intervjuer har genomförts via telefon och resterande tio har genomförts via ett fysiskt möte med respondenten. Ahrne och Svensson (2015) poängterar att det sällan räcker att intervju en eller ett par personer. Skribenterna valde att genomföra tolv intervjuer som enligt Ahrne och Svensson (2015) kan resultera i ett säkrare empiriskt underlag som inte baseras på endast ett fåtal individers personliga uppfattningar.

Innan första intervjun gjordes en pilotstudie med en redovisningskonsult. Pilotstudien genomfördes för att säkerställa att frågorna i intervjuguiden var lättförståeliga för respondenten. Efter att pilotstudien genomförts gjordes inga ändringar i intervjuguide. Detta då redovisningskonsulten framhöll att intervjuguiden var tillräckligt tydlig och förståelig. Samtliga tio intervjuer som genomfördes via ett fysiskt möte ägde rum i Stockholms innerstad på respektive respondents kontor. Intervjuerna ägde rum mellan den 12 april 2019 och den 26 april 2019. Före intervjun gav skribenterna respondenten en övergripande upplysning om vad intervjun skulle innefatta. Skribenterna informerade även om att respondenten är helt anonym i uppsatsen.

Samtliga intervjuer som ägde rum via ett fysiskt möte hölls i ett konferensrum i en ostörd miljö utan yttre påverkan från övrig verksamhet. Detta var respondenternas egna val men uppskattades

av skribenterna då det minimerar risken för buller i ljudupptagningen. Intervjun inleddes med att skribenterna ställde frågan om de fick spela in intervjun. Detta för att underlätta bearbetningen av empirin samt motverka att data försvinner eller att intervjuarna glömmer vad som sagts. Samtliga respondenter godkände inspelningen. Intervjuerna har därmed, med hjälp av en mobiltelefon, spelats in med hjälp av ljudupptagning. Detta underlättade även då skribenterna ville ha möjlighet att genomföra en transkribering av samtliga intervjuer. Intervjuerna genomfördes helt utan avbrott där den ena skribenten ställde frågor och den andra skribenten förde anteckningar. Intervjuerna varade i genomsnitt i 41 minuter. Längden på intervjuerna varierade, där en intervju varade i 25 minuter medan en annan varade i 50 minuter. Tidsintervallet hade kunnat jämnas ut om skribenterna enbart valt att genomföra direktintervjuer då dessa tenderade att vara längre i tid och ge mer uttömmande svar.

För att minimera risken för missuppfattningar eller olika tolkningar av respondenternas svar har båda skribenterna medverkat och varit närvarande vid samtliga genomförda intervjuer. Att båda skribenterna har deltagit stärker även tillförlitligheten till den insamlade empirin. Alla intervjuer har transkriberats. Transkribering genomfördes direkt efter varje genomförd intervju där ord för ord har transkriberats i ett separat dokument. Skribenterna har genomfört en detaljerad och noggrann transkribering där varje ord har framställts. För att ge en jämn arbetsbelastning då transkribering tar mycket tid i anspråk har respondenterna transkriberat sex intervjuer var. Inspelningen skedde, som tidigare nämnt, genom ljudupptagning via mobiltelefon där funktionen att dra ned hastigheten finns. Denna funktion nyttjades och underlättade transkriberingen då skribenterna enklare hann med att anteckna ord för ord. Detta minimerar risken att ord missas vid transkribering. Dessutom minimeras risken avsevärt att egna tolkningar görs. Möjligheten att genomföra ingående och noggranna sökningar på data för att sedan hitta liknelser underlättar vid transkribering (Denscombe, 2018, s.395).

Efter att samtliga intervjuer genomförts resulterade transkriberingen i ett empiriskt material på 91 sidor text. För att kunna jämföra datan och hitta likheter eller olikheter har skribenterna använt kodning. Skribenterna har här sökt på olika ord, exempelvis "moln" samt läst igenom alla 91 sidor vid flera tillfällen för att sedan kunna dela upp datan i olika kategorier och teman. Datadelades upp i kategorierna: planering, granskning, rapportering, molnbaserade tjänster, digitalisering hos kunden samt BankID och digitala akter. Denna uppdelning var en förutsättning för att få en överblick över det omfattande materialet för att sedan kunna få fram svarsmönster där respondenterna antingen bekräftar varandra eller har olika uppfattning om hur digitaliseringen påverkat revisionsmetodiken.

En annan fördel med att koda det omfattande materialet till mindre kategorier är att det förenklar arbetet med att finna svarsmönster (Kvale & Brinkmann, 2014). Skribenterna har valt att koda materialet för att finna svarsmönster som resulterar i ett mer trovärdigt resultat. Denscombe (2018, s.291) framhåller att forskaren kan skapa större tilltro till de teman och svar som framhålls i flera intervjuer. Detta till skillnad från om dessa är enskilda uttalanden från en person. Efter

genomförd kategorisering samt identifiering av svarsmönster har datan bearbetats på nytt och därefter presenterats i empirin under kategorierna: planering, granskning, rapportering samt nya tekniska innovationer.

## 4.5 Kvalitetskriterier

### 4.5.1 Trovärdighet

För att en kvalitativ studie ska upprätthålla kvalitet är en diskussion kring studiens trovärdighet av vikt. Begreppet trovärdighet är av vikt för att läsaren ska kunna ha tilltro till studiens resultat. Nedan ges en redogörelse för de åtgärder skribenterna tagit till för att öka kvalitén i den kvalitativa data som producerats i studien.

Att forskarna kan påverka forskningsprocessen är ett vanligt antagande inom kvalitativ forskning. Skribenterna har varit genomgående transparenta och objektiva för att inte påverka forskningsprocessen. Detta genom att ge en noggrann och detaljerad beskrivning av genomförandet vilket stärker trovärdigheten. Skribenterna har också enbart utgått från respondenternas uttalanden under intervjuerna och inte låtit eventuella egna värderingar ligga till grund för studiens innehåll och hur studien utformats. Detta för att vara så objektiva som möjligt. Skribenterna är däremot medvetna om svårigheten att vara helt objektiva i kvalitativa studier. Vidare har skribenterna till stor del valt vetenskapligt granskade artiklar och teorier med en tydlig koppling till uppsatsens syfte och forskningsfrågor vilket även det stärker trovärdigheten i studien. Att skribenterna sedan valt en kombination av primär- och sekundärdata samt att de med hjälp av den teoretiska referensramen skapat och anpassat intervjufrågorna stärker trovärdigheten ytterligare. För att ytterligare stärka tillförlitligheten och trovärdigheten till den insamlade empirin har båda skribenterna deltagit vid samtliga intervjuer. Skribenterna har även tydligt informerat respondenterna om syftet med intervjun och hur det insamlade empiriska materialet från respondenterna kommer hanteras och användas.

Efter att empirin sammanställts borde respondenterna ha fått ta del av sina svar för att bekräfta att skribenterna tolkat deras svar på ett korrekt sätt och att varje respondent blivit korrekt återgiven. Detta lyfter Vetenskapsrådet (2002, s.15) fram som en rekommendation. Respondenterna hade då haft möjligheten att återkomma med eventuella korrigeringar i form av felciteringar. Detta hade ökat trovärdigheten för det framtagna resultatet, minimerat risken för feltolkningar och styrkt relevansen i det empiriska underlaget. Däremot har samtliga intervjuer spelats in vilket gav skribenterna möjligheten att genom transkribering ordagrant återge vad respondenterna sagt, vilket har stärkt trovärdigheten i studien.

Om skribenterna inte låtit respondenterna vara anonyma utan namngivit dessa hade trovärdigheten i studien ökat. För att uppnå konfidentialitetskravet har skribenterna dock jobbat s för att de som

intervjuats inte ska kunna identifieras. Särskild hänsyn och försiktighetsåtgärder har också tagits vid citering så att dessa inte kunde kopplas till de som intervjuats. Hade respondenterna namngivits finns en risk att de inte hade varit lika transparenta i sina svar.

#### 4.5.2 Pålitlighet

Om intervjuerna skulle genomföras på nytt vid ett senare tillfälle är sannolikheten stor att svaren hade skiljts sig åt. Detta då utvecklingen av digitalisering sker snabbt och respondenternas uppfattning om vad som är aktuellt inom digitalisering kan ändras. Således påverkas pålitligheten i studien och i vilken grad resultaten blir samma vid genomförande av studien på nytt.

#### 4.5.3 Överförbarhet

Skribenterna är medvetna om att det är svårt att generalisera resultatet av denna kvalitativa studie. Detta då antalet respondenter är lågt och att en djupare förståelse för problemet eftersträvs. Skribenterna har därav försökt att inte dra några generella slutsatser kring revisionsbranschen i sin helhet då det empiriska underlaget från respondenterna enbart är representativt för en väldigt liten del av branschen.

### 4.6 Analys och tolkning

För att minimera risken för egna tolkningar vid sammanställning av det empiriska underlaget som inte speglar respondenternas svar rättvist har skribenterna arbetat med att vara närvarande i varje intervju. Skribenterna har visat intresse och bett respondenten exemplifiera sina svar och utveckla dessa svar till nyanserade beskrivningar. Detta för att skapa en dialog med respondenten. Kvale och Brinkmann (2014) framhåller att när dialogen och närvaron är hög kan intervjuaren enklare förstå vad respondenten faktiskt menar och risken för egna tolkningar minskar.

Dalen (2015, s.116) menar att både respondenten och intervjuerna förändras över tid vilket innebär att det blir svårt att replikera en kvalitativ studie. Emellertid leder en bra intervju till resultat som ska vara tillräckligt tillförlitliga och som bör spegla källan väl vid intervjuens tidpunkt (Lantz, 2013, s.15-16). Därav har skribenterna arbetat aktivt för att vara pålästa inom området och skapa en hög närvaro i varje intervju. Däremot kan den aktuella livssituationen som respondenten befinner sig i och vilken debatt som pågår i samhället påverka svaren vilket sänker reliabiliteten (Dalen, 2015, s.113; Larsen, 2009, s.81).

Vid telefonintervjuerna uppmärksammade skribenterna att det var svårare att få uttömmande svar vilket försvårar arbetet och risken för egna tolkningar vid sammanställningen av det empiriska underlaget ökar. Vidare har vissa respondenter i intervjuerna visat stor entusiasm och därmed förklarat och redogjort ingående för arbetet samt de förändringar som skett. Att respondenterna



visar stor entusiasm och engagemang kan dock vara problematiskt då risk för annorlunda tolkning ökar enligt Lantz (2013, s.91). Författaren betonar vidare att det finns risk att tilliten förstärks till personer som är lika oss själva eller besitter vissa egenskaper. Skribenterna riskerar därav att läsaren kan ställa sig frågande till om det är respondenten i sig som tolkas eller innehållet i respondentens svar som tolkas. För att minimera detta problem har skribenterna även här arbetat aktivt för skapa en hög närvaro i varje intervju. Vid tolkning av det transkriberade materialet har skribenterna därmed lagt fokus på vad det är respondenterna har lyft fram och inte hur. Nackdelen att arbeta med detta är enligt Rennstam och Wästerfors (2015, s.60) att skribenterna går miste om subtila aspekter. Skribenterna valde att nyttja ljudfiler och inte videofiler, vilket gör det svårt att analysera hur respondenterna har sagt något. Istället har skribenterna valt att tolka det transkriberade materialet och fokusera på vad respondenterna säger.

Vidare är definitionen av begreppet digitalisering svårtolkat. Skribenterna har i uppsatsen valt den öppna riktade intervjun där fenomenet digitalisering har varit ett brett begrepp och fenomen. Skribenterna ville hålla begreppet brett vid intervjuerna för att inte direkt fråga hur dataanalys, molnbaserade tjänster och big data har påverkat revisionsmetodiken. Vid varje intervju har intervjuarna förklarat att begreppet digitalisering kan tolkas på olika sätt men att fokus i uppsatsen kommer ligga på den digitalisering som nyligen har skett. Detta för att inte få spekulativa svar eller svar som behandlar digitalisering som skribenterna inte ämnar att undersöka i denna studie. Majoriteten av respondenterna lyfte fram att dataanalys, molnbaserade tjänster och big data haft en stor inverkan på revisionsmetodiken. Emellertid framhöll ett fåtal respondenter delar av digitaliseringens påverkan som faller utanför ramen för vad skribenterna ämnade att undersöka. Att tydliggöra och förmedla en ram för intervjun framhåller Lantz (2013, s.91) förbättrar samspelet och respondenten kan ge bättre och mer uttömmande svar. Intervjuns ram hade kunnat tydliggöras ännu mer för att minimera risken för feltolkningar av begreppet digitalisering. För att tydliggöra ramen hade skribenterna kunnat fråga respondenterna om deras uppfattning om vad begreppet digitalisering innebär. Skribenterna hade sedan kunnat lyfta fram vad begreppet digitalisering avgränsats till i uppsatsen.

Larsen (2009, s.80) framhåller att reliabilitet visar på exakthet eller stringens. Författaren understryker dock att det kan vara svårt att säkerställa hög reliabilitet i kvalitativ forskning men att reliabilitet innebär att upplysningar hanteras noggrant. För att säkerställa detta har skribenterna varit noggranna vid hantering av data och stringent framställt vem av respondenterna som sagt vad. Detta för att inte blanda ihop vem av respondenterna som sagt vad.

I bilaga 1 ställs en faktafråga om vilken storlek på bolag som respondenten reviderar. Respondenterna har besvarat frågan, men det finns risk att skribenterna och respondenterna har haft olika uppfattning och därav tolkat definitionen olika. Här hade skribenterna med fördel kunnat förtydliga att det är EU:s definition av företagsstorlekar skribenterna menar.

## 4.7 Forskningsetiska överväganden

Forskare bör beakta de etiska frågor och överväganden som intervju som metod medför. Detta då forskare kommer i kontakt med människor vilket innebär att forskningsetik blir aktuellt då det uppstår en relation mellan dessa (Ahrne & Svensson, 2015). Forskningsetiska överväganden refereras i Sverige till de riktlinjer Vetenskapsrådet tagit fram.

Forskaren har krav på sig att förhålla sig till flertalet etiska krav och direktiv. Dessa har tagits fram av Vetenskapsrådet, en myndighet under Utbildningsdepartementet, vars arbete går ut på att förbättra och främja forskning (Vetenskapsrådet, 2018). Vidare har Vetenskapsrådet (2002, s.5) tagit fram krav på forskningen samt krav på skydd för individen. Krav på forskning handlar om att forskning ska handhas för att förbättra och utveckla vetenskap samt förbättra tillvägagångssätt. En bedömning huruvida det uppsatsen kommer tillföra väger upp det respondenten riskerar genom sitt deltagande behöver göras i ett inledande stadiet. Skydd för individen beskriver Vetenskapsrådet (2002, s.6) består av följande fyra krav och direktiv: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet.

Skribenterna uppfyller informationskravet då de som intervjuats fått ta del av syftet med uppsatsen. De som intervjuats har även delgivits information om att det är frivilligt att delta, en beskrivning av uppsatsen samt att de upplysningar de lämnar kommer användas som empiriskt underlag i forskningen. Vidare tillgodoser skribenterna även kravet på samtycke. Detta då skribenterna erhållit ett godkännande via mail från samtliga intervjupersoner. Vidare har alla upplysningar som lämnats av de som intervjuats hanterats varsamt och konfidentiellt, vilket innebär att skribenterna uppfyller konfidentialitetskravet. De som intervjuats ska vidare inte kunna identifieras. Särskild hänsyn och försiktighetsåtgärder vidtogs vid citering så att dessa inte kunde kopplas till de som intervjuats. Avslutningsvis har de upplysningar som lämnats i samband med varje intervju enbart använts till denna uppsatsen vilket uppfyller nyttjandekravet. Upplysningarna har alltså endast använts för forskningsändamål och inte lämnats ut.

## 5. Empiri

### 5.1 Kort introduktion av respondenterna

Respondenterna som ingår i uppsatsen namnges inte utan nedan ges en kort beskrivning och presentation av de tolv revisorer som intervjuats i denna uppsats.

*Tabell 1. Presentation av respondenterna*

	<b>År som revisor</b>	<b>Byråstorlek</b>	<b>Reviderar</b>
Respondent A	4,5	Big Seven	Små, medelstora och stora bolag
Respondent B	21	Mindre	Små och medelstora bolag
Respondent C	5	Mindre	Små och medelstora bolag
Respondent D	3	Mindre	Små och medelstora bolag
Respondent E	2	Big Seven	Medelstora och stora bolag
Respondent F	23	Big Seven	Stora bolag
Respondent G	30	Mindre	Små och medelstora
Respondent H	4	Big Seven	Små, medelstora och stora bolag
Respondent I	7	Big Seven	Små, medelstora och stora bolag
Respondent J	20	Big Seven	Små och medelstora bolag
Respondent K	3	Big Seven	Små och medelstora
Respondent L	22	Big Seven	Små och medelstora bolag

## 5.2 Planering

Respondent I menar att digitaliseringens påverkan på planeringen har gjort att revisorer får en ökad och bättre förståelse för hela flöden och kan göra mer analyser. Detta menar Respondent I har att göra med att revisorer idag har tillgång till större mängder data och kan se alla transaktioner. Respondent I poängterar även vikten av att digitala dataanalysverktyg ger en bättre möjlighet att genomföra bättre analyser och skapa en bättre förståelse för bolagets verksamhet. Respondent E bekräftar detta och framhåller att dataanalys underlättar planeringsfasen då revisorer får en förståelse på ett helt annat sätt än tidigare. Respondent E utvecklar detta och beskriver vidare att detta ger förståelse för en hel verksamhet till skillnad från om revisorn enbart har en dialog med bolaget som då kan återge en solskenshistoria, vilket är riskfyllt. Detta framhåller även Respondent J som menar att en måste förstå från ax till limpa. Detta då väldigt mycket av revisionen handlar om förståelse:

*Vad är det som egentligen händer och vart kan det gå fel och varför?*

Detta bekräftas vidare av Respondent K som menar att det i planeringen är enklare att identifiera risker och få en bra förståelse för företaget med hjälp av bättre stöd i datasystem. Vidare lyfter Respondent I fram att en större förståelse i planeringen också ger en större inblick vilket leder till en bättre dialog med kunden.

För att skapa sig en förståelse för bolagets processer underlättar digitaliseringen genom att revisorer idag använder sig av dataanalys menar Respondent I.

*Man gör en genomgång av bolaget, hur går det från initieringen till att det bokförs i huvudboken. Om jag lägger fram en offert, det blir en affär och den faktureras och det betalas. Hur bokförs det sen i huvudboken i slutändan? Och då tog man in de här underlagen för att se att det bokfördes så. Nu kan du faktiskt analysera flera transaktionsflöden och se okej, följer transaktionsflödet det sättet eller inte?*

Respondent I lyfter fram en annan aspekt och menar att tidigare kunde enskilda transaktioner missas då dessa inte var av väsentlighet men att dessa totalt sett eventuellt kan anses bli väsentliga. Först nu menar Respondent I att identifiering av avvikelser kan göras samt om det är något som bör följas upp närmare i granskningen.

Enligt Respondent E kan revisorer idag via dataanalys hitta vad en ska lägga kraft och energi på i revisionen. Respondent G tangerar detta och menar att revisorn snabbare kommer rakt på skott och därmed kan hitta de intressanta frågorna snabbare. Även Respondent I bekräftar detta och menar att fokus på rätt sak från början kan göras och mer tid läggs på det som faktiskt är en risk. Respondent K är inne på ett liknande spår och framhåller att revisorer tidigare gjorde lite för

mycket av det som egentligen inte ska fokuseras på. Idag får revisorer istället stöd att bena ut vad och var fokus bör läggas på. Även Respondent A menar att fokuset har förändrats.

*Tidigare har revisionen varit rätt jämntjock. Och med det menar vi att vi i stort sett har granskat allting lika mycket. Nu istället är det fokus på det att vi i den inledande analysen och planeringen tar fram vad som är betydande risk.*

Enligt Respondent L läggs idag till skillnad från tidigare mindre tid på genomförande och mer tid på planeringen.

*Egentligen är det så att den stora delen blir planeringsfasen, den blir mycket mycket större nu för tiden för tanken är egentligen att man ska lägga en majoritet, en mycket större del på planeringen.*

Detta ger mer relevant återkoppling till kunden enligt Respondent L. Respondent H är inne på en snarlik aspekt och menar att det ställs andra krav på rollen och fokus flyttas till planeringen.

*Du måste förstå bakgrunden för att kunna sätta ihop det till egentligen samma slutprodukt, men det blir en annan approach på problemlösningen.*

Respondent K är inne på ett liknande spår men menar också att arbetet idag får en bättre röd tråd från planeringen inledningsvis till granskningen. Detta genom att de risker som redan i planeringen kan benas ut, omvandlas till granskningsmoment. Detta leder enligt Respondent K till att revisionsteamet kan fokusera på de faktiska risker som framkommit vid planeringen och lägga mindre tid på det som inte är lika väsentligt. Även Respondent L understryker detta och menar att allting hänger ihop bättre och att det är mycket mer sammanhängande. Med detta menar Respondent L att den röda tråden har blivit tydligare då revisorn i planeringen finner stöd för vad som ska granskas i ett senare moment.

Enligt Respondent E, som återger en annan aspekt, kan dataanalys vara till hjälp för att lättare förstå vilken eller vilka grunder för väsentlighetstal som bör sättas i väsentlighetsbedömningen. Dock är väsentlighetstalet i sig styrt av strikt metodik och strikta regler förklarar Respondent E.

Respondent B och E framhåller att digitaliseringen har påverkat och förändrat planeringen i den mån att revisorn tidigare gick tillbaka i pärmar för att se planering från tidigare år. Vidare poängteras att när tidigare arbeten är sparad digitalt underlättar det planeringen. Detta för att det är betydligt enklare att följa tidigare tankegångar kring kunden. Respondent E utvecklar detta och menar att när förra årets granskning är sparad digitalt förenklar det årets granskning. Detta då revisorn kan se hur revisionen dokumenterades samt vilka slutsatser som dragits och varför. Vidare framhålls att revisorer bara något år tillbaka fick bläddra i föregående års pärm för att hitta samma sak. Respondent C tangerar detta och menar att jämförelse mellan åren och att se

avvikelseerna mellan dessa enklare kan göras nu. Även Respondent H poängterar detta och menar att en jämförelse mellan år går att göra på ett smidigt sätt idag och blir därmed enkelt att genomföra.

Respondent H menar att det idag finns färdiga beräkningar på nyckeltal och jämförelsesiffror vilket underlättar vid riskbedömningen. Respondent D bekräftar detta och menar att möjligheten att se förändringen mellan åren innebär att mer relevanta frågor kan ställas till företagsledningen om varför en post har ökat eller minskat mellan åren. Även Respondent B bekräftar detta och tar även upp att det är idag är enklare att analysera och se förändringen mellan åren och att detta sedan används som underlag och frågor till ledningen om något har inträffat och hänt under året. Respondent A är inne på ett liknande spår och menar att digitaliseringen har en stor inverkan på planeringsfasen och berättar att genom analys av kundens data kan nyckeltal jämföras. Intäkter kan presenteras månad för månad och sedan fråga varför vissa siffror sticker ut. Respondent A tar upp att kunden då direkt kan förklara eventuella anledningar till detta.

*Väldigt stor del av revisionen handlar om hur man planerar ett uppdrag, hittar och bedömer riskerna. Och där är verkligen digitaliseringen superviktigt. För bara direkt med siffror, så kan digitaliseringen hjälpa oss med en mängd olika analyser.*

Flera respondenter tar upp att digitaliseringen har påverkat planeringen genom att en förväntan enklare kan skapas över hur bokslutet kommer se ut. Respondent G berättar att revisorn enklare och tidigt i processen kan skaffa sig en bild om företaget genom analyser och på så sätt förutspå vad bokslutet kommer landa i. Respondent C och D förklarar att revisorn, genom att få en bättre förståelse för företaget, kan genomföra en bättre planering och skapa en förväntan över hur bokslutet kommer se ut.

*Motsvarar det din förväntan vid bokslutet behöver du inte granska så mycket mer än avklippet.*

Även Respondent I menar att digitaliseringen har påverkat, detta genom att tidigt kunna identifiera avvikelseerna mot ens förväntan. Förståelsen menar Respondent I är den stora skillnaden gentemot tidigare och menar att det som inte stämmer överens med ens förväntan följs upp mer och kan analyseras mer noggrant.

### 5.3 Granskning

*Var finns riskerna i bolaget, var kan det gå fel, vi försöker att inte grotta ner oss så mycket på detaljnivå utan faktiskt hitta riskerna och fokusera där. Men det är ju också då förutsatt att de har en bra intern kontroll (Respondent C)*

Att revisorns arbete förändras då kundernas interna kontroller är digitaliserade idag bekräftas av majoriteten av respondenterna. Detta leder i sin tur till att mindre tid läggs på att stämma av attestflöden. Respondent A, G och L menar att digitala attestflöden som idag kan stämmas av direkt i systemet minimerar risken för oegentligheter och minskar tidsåtgången för att stämma av ovan nämnda. Respondent C bekräftar detta och framhåller att korrekta digitala attestflöden till skillnad från manuella resulterar i en större tillit till företagets interna kontroller samt att färre stickprov behöver göras. Enligt Respondent F är automatiska flöden säkrare vilket gör att fokus istället kan läggas på att granska behörighetsnivåer. Dessutom flyttas fokus till att granska andra delar som är mer krävande, till exempel värderingsproblematik. Respondent E bekräftar detta och framhåller att goda interna kontroller leder till att revisionsteamet enklare kan dra en slutsats.

Majoriteten av respondenterna menar att en stor förändring som digitaliseringen har bidragit till är att tillgången till betydligt större mängd data än tidigare. Vidare framhåller Respondent F att det tidigare var väldigt dyrt att spara data vilket gjorde att revisorer inte hade så mycket data på alla kunder. Idag är det dock enkelt att ha all data på alla bolag och utifrån detta dra relevanta slutsatser. Respondent A bekräftar att revisorer idag till skillnad från tidigare har tillgång till ofantliga mängder data och hur den datan sedan hanteras blir det fundamentala för att kunna utföra en bra revision. Respondent F menar att tillgången till en större mängd data och möjligheten att ta in hela datamängden gör att revisorn kan analysera bättre och att detta ger ett bättre underlag. Detta resulterar också i en revision med mer framtidsriktade analyser än tidigare. Tester kan idag göras på större mängder data och därmed få bättre revisionsbevis för att sedan rapportera detta till kunden gör att kunden får nytta av det menar Respondent J.

Idag läggs väldigt mycket mer fokus, resurser och pengar på dataanalys än tidigare menar Respondent E. Detta bekräftas även av Respondent F, H, I, J och K. Respondent J menar att antalet företag där granskning inte kan ske på något annat sätt än med dataanalys ökar. Respondent J menar vidare att dessa bolag har ofantligt många transaktioner och för att få fullständighet och existens i revisionen så måste dataanalys användas för att få säkerhet. Respondent H bekräftar detta och menar att revisorer på byrån idag snabbare får en högre säkerhet och ett starkare revisionsbevis. Att dataanalys gör att starkare och renare revisionsbevis kan inhämtas bekräftas även av Respondent J som menar att dataanalysen även gör att mycket kan göras väldigt snabbt. Respondent I bekräftar detta och betonar vikten av att idag nyttja dataanalysverktyg vilket möjliggör bättre analyser. Även

Respondent L framhåller att möjligheterna digitaliseringen har fört med sig har förändrat granskningsarbetet, detta genom att fler och mer djupgående analyser kan göras tillskillnad från vid en utskrivna huvudbok. Respondent E bekräftar detta och menar att dataanalys ska vara ett sätt att få förståelse för en större del samt styrka förståelsen med hur det faktiskt ser ut snarare än bara argument för varför. Respondent E menar att ju fler infallsvinklar en revision har, desto bättre slutsats om att siffrorna i årsredovisningen går att lita på. Dataanalys säkerställer hela flödet vilket blir en stark infallsvinkel, men Respondent E utesluter inte att samtal med bolaget

och andra infallsvinklar också behövs. Respondent I förklarar vidare att det förr var omständigt och tog mycket tid samt att samma förståelse för flöden inte erhöles då revisorer tvingades till manuell handpåläggning, vilket idag undgås.

Att göra dataanalyser i betydligt större omfattning än tidigare gör att en hel population kan granskas och att urval- och stickprovsgranskning frångås menar Respondent E, I och J. Respondent H styrker detta och menar vidare att revisorn egentligen kan strunta i urval och istället granska en hel population istället. Respondent E bekräftar detta och menar att större täckning ges när dataanalysen kan hjälpa en att analysera större populationer. Respondent F är inne på ett liknande spår och framhåller att alla transaktioner återspeglas i bokföringen och genom kontroll av alla transaktioner istället kan granska helheter. Detta bekräftas även av Respondent A som menar att revisorn idag inte behöver ta stickprov utan snabbt kan stänga vissa delar av substansgranskningen. Respondent A menar vidare att detta beror på att med hjälp av dataanalys kan granska analytiskt och därmed snabbt kan säga att en post i all väsentlighet är rätt. Respondent A utvecklar detta vidare och framhåller att en stor skillnad som skett i granskningsarbetet är att betydligt mindre stickprov görs.

*En post som tidigare togs i alla fall 25 stickprov, hämtade upp mot fakturor och stämde av. Men vad säger att 25 orders är rätt när det är en miljon ordrar på året?*

Respondent H menar att revisorer med hjälp dataanalys kan gå ifrån gamla och klassiska arbetsätt där revisorn jobbar med stickprovsgranskning till att istället bryta ned på statistik och plocka ut det som är väsentligt med hjälp av tyngre analys. Även Respondent I bekräftar att granskningen har förändrats genom att idag görs mycket mindre stickprov och görs istället analyser på hela populationer. Genom att förstå företaget och dess flöden kan istället granskning göras på de avvikelser som är av intresse berättar Respondent I.

*Det som är korrekt, varför skulle du kolla på det som är korrekt?*

Detta gör att vi kan bli mer pricksäkra genom att granska avvikelserna menar Respondent I. Respondent K bekräftar detta och förklarar att en stor del av substansgranskningen har förändrats genom dataanalys då revisorn kan välja att få ut bara avvikelser. Respondent K tar upp ett exempel där revisionsteamet vid granskning av personal och löner identifierade att en anställd fått ut mer än tolv löner på ett år och ställde sig då frågande till detta. En stickprovsgranskning hade i det här fallet troligtvis inte kunnat hitta denna avvikelse menar Respondent K. Detta bekräftas även av Respondent L.

*Att förut kanske man inte sett någon av de här avvikelserna för att vi har granskat en viss period.*



Respondent K menar också att substansgranskningen idag blir mer inriktad på avvikelser eller där det krävs manuell handpåläggning. Detta kan i sin tur leda till ett mervärde. Istället för att bläddra i lönespecifikationer kan fokus ligga på hela populationen och att granska dessa avvikelser. Respondent B är inne på ett liknande spår och understryker att digitaliseringen även har påverkat och förändrat urvalsprocessen. Vidare tar Respondent B upp att det idag tar mindre tid i anspråk att granska dessa avvikelser då systemet slumpmässigt väljer vilka transaktioner över ett visst belopp som ska granskas. Detta sparar som ovan nämnt tid och ger dessutom ett större värde i revisionen. Respondent G bekräftar detta och framhäver att analyser strukturerar upp och lätt hittar vad som ska granskas vidare och därav har urvalsprocessen påverkats av digitaliseringen.

Även om revisorer idag inte ägnar lika mycket tid åt substansgranskning så menar Respondent F att det idag görs mindre stickprov i och med dataanalys. Däremot görs fortfarande vissa stickprover för att exempelvis se att verifikationer följer god redovisningssed enligt Bokföringsnämndens rekommendationer eller stickprov på att deras kontroller är godkända. Respondent F menar att de stickprov som vanligen fortfarande förekommer är till för att granska de kontroller företaget har, vilket inte har något med räkenskapspåståenden att göra.

Digitaliseringen har resulterat i att revisionen får en bättre träffsäkerhet och att revisorn får en bättre förståelse för kunden, men enligt Respondent I görs det inte mindre granskning för det då det är mycket mer saker revisorn väljer att följa upp.

*Man tänker alltid att digitalisering, att det är effektivisering, men det är ju också en möjlighet att göra mer granskning och andra typer av granskningar som kanske inte alltid tar mindre tid. Men det kanske ger mer revisionsbevis.*

Tack vare dataanalys menar Respondent A att revisorn kan hantera den stora datan på ett annat sätt och drar ett exempel om ett företag med ett jättestort varulager som säljer tusentals artiklar varje dag. Istället för att göra stickprov menar Respondent A att revisionsteam idag kan analysera hela flödet från order till pengar in på banken och därmed kan granska alla transaktioner. Respondent H bekräftar detta och tar upp ett exempel med ett företag som har många små transaktioner. Respondent H utvecklar detta och menar att möjligheten att gå in och granska varje transaktion inte är möjligt på dessa företag. Istället tas all bokföring in för att sedan göra en jämförelse mot bankkontot. Detta för att stämma av att allt stämmer hela vägen menar Respondent H. Respondent H poängterar också att detta minimerar risken för att revisorn har granskat hela posten och alla transaktioner. Idag kan analys göras på hela flöden och granskning av all data, vilket enligt Respondent A leder till en ännu snabbare revision vid nästa år då det blir enkelt att matcha med föregående års. Om revisor vidare kan dra slutsatsen att bolagets kontroller är bra så blir revisionen därav klar tidigare.

Respondent F menar att granskningen har förändrats just med hjälp av ett större användande och

nyttjande av dataanalyser. Detta har möjliggjort att revisorn kan se trender och identifiera avvikelser. När väl dessa är funna och revisorn kan förstå bolaget och dess risker blir stickproven mer inriktade på avvikelserna och på det som inte stämmer in i mönstret berättar Respondent F. Dessutom är det enklare att analysera trender inom specifika branscher.

*Snittet ligger på 40 % av vinster där ute, du har 22 %, [...] det blir en förhöjd risk och då kanske det är där vi behöver fokusera.*

Respondent J menar att det är lättare att upptäcka att en post är felberäknad än att en post missats. Vid stickprov berättar Respondent J att revisorn då ser felet och rättar till det, men missar de som saknas.

*Man ser inte skogen för alla träden.*

Vid dataanalys är det lättare att upptäcka de poster som missats enligt Respondent J.

*Sociala avgifter, 31,42 %, det ska ju bokas på alla förutom om man då har lite yngre anställda som kanske har sänkt eller några som är pensionärer som också kan ha sänkt.*

Genom dataanalys är det lättare att se om det är ganska rimligt rätt redovisat menar Respondent J.

Respondent K betonar vikten av digitala system och återger att deras byrå nyligen har införskaffat sig ett nytt system som har förändrat arbetet kring att granska och "pricka" en årsredovisning. Tidigare har detta arbete gjorts för hand på papper men nu kan datorn stämma av vad som har ändrats mellan två exemplar berättar Respondent K. Resultatet av denna ändringen är enligt Respondent K en enorm tidsbesparing. Respondent A är inne på ett liknande spår och berättar att arbetet kring prickning och granskning av årsredovisning fortfarande sker för hand. Däremot menar Respondent A att robotar för denna process finns på marknaden och att dessa kan stämma av det automatiskt. Respondent A betonar att denna nya teknik enkelt kan identifiera avvikelser mellan olika versioner vilket blir en tidsbesparing då granskning av årsredovisning kan ske upp till 10 gånger innan en slutgiltig version är färdigställd. Slutligen menar Respondent A att denna teknik är nära att implementeras och att detta kommer ske inom en snar framtid. Det är bara ett beslut som behöver tas för att detta ska förverkligas.

## 5.4 Rapportering

Enligt Respondent I har digitaliseringen tillfört att revisorn med hjälp av olika dataanalyser idag kan ta fram saker på detaljnivå vilket gör att bättre frågor kan ställas till kunden och även utmana

kunden. Vidare menar Respondent I att revisorn får en bättre förståelse vilket gör att kunden också ser vad som gjorts och att revisionens fokus är på rätt saker. Detta bekräftas av Respondent L som menar att digitaliseringen har gjort att revisorn idag har bättre förbättringsförslag. Detta leder i sin tur till att kunden får bättre synpunkter som de kan dra nytta av. Även Respondent J menar att det mervärdet som levereras till kunden förbättras tack vare digitaliseringen och framförallt genom dataanalys. Respondent J poängterar att det som idag rapporteras till kunden också är något som kunden verkligen har nytta av.

*När vi gör dataanalys så blir det oftast ett 'wow' ifrån kunden. För till exempel förut så kanske vi gjorde en bruttovinstanalys på totalen och såg att allt var väsentligt rätt. Nu kan jag med hjälp av dataanalys kontrollera bruttovinsten på alla transaktioner under hela året.*

Respondent J utvecklar detta och framhåller också att när revisionsteamet väl frågar ledningen om anledningen till varför exempelvis bruttovinsten ser olika ut kan kunden bli förvånad och fråga hur revisorn lyckats identifiera och hitta detta. Dessa typer av analyser är det som leder till ett högre mervärde för kunden enligt Respondent J. Detta bekräftas även av Respondent E som menar att digitaliseringen och främst dataanalysverktyg har resulterat i en tydlig rapportering vidare till styrelsen eller ledningen. Respondent E understryker också vikten av att revisorn idag på ett visuellt sätt kan förklara för kunden hur deras flöden ser ut.

*Jag upplever att de blir ganska imponerade och tycker det är väldigt kul att se hela sitt bolag i siffror och grafer.*

Respondent I tar upp ett exempel hur digitaliseringen har förändrat revisionen, där en kund inte fått betalt för utställda fakturor. Respondent I berättar att företaget fick göra interna överföringar mellan bolag för att kunderna betalat till fel bolag. Kunden ansåg inte själv att detta var något anmärkningsvärt men Respondent I förklarar att genom dataanalys kunde revisionsteamet ta fram att ungefär 15 % av alla betalningar från kunder gick till fel bolag. Detta resulterade enligt Respondent I i att kunden proaktivt kunde arbeta med detta och på så sätt få ut ett mervärde av revisionen genom att revisionsbyrån har digitaliserats och utvecklat nya metoder att arbeta med.

*Det är ett exempel på hur digitaliseringen då kan förbättra revisionen och förbättra mervärdet till kunden.*

Respondent A menar att digitaliseringen har bidragit till att revision idag kan levereras snabbare och till ett bättre pris vilket även bekräftas av Respondent G. Detta i sin tur har gjort att revisorn inte behöver ställa frågor som kan uppfattas som dumma och att revisorn kan leverera mer rådgivning. Enligt Respondent A har revisorn idag mer tid än tidigare att fokusera på det som

kunden anser vara viktigast. Kunden vill bara att revisionen ska vara rätt och att de har goda kontroller menar Respondent A och i övrigt vill de ha tips och råd som levereras i form av PM-punkter. Vidare menar Respondent A att idag kan mycket mer kraft och tid läggas på just rådgivning.

## 5.5 Nya tekniska innovationer

Enligt Respondent L används idag molnbaserade tjänster i större utsträckning än tidigare. Detta bekräftas även av Respondent A, F, H, I och K som menar att detta till stor del beror på GDPR. Att molnbaserade tjänster nyttjas i större utsträckning idag har möjliggjort att känsligt material enkelt kan överföras på ett säkert sätt vilket GDPR kräver menar Respondent I. Respondent K menar också att molnbaserade tjänster gör att alla i revisionsteamet lättare får tillgång till det material som ska revideras vart revisorn än befinner sig. Detta bekräftas även av Respondent H som beskriver att dokument ligger lagrat i en server vilket gör materialet mer lättillgängligt. Respondent H menar vidare att detta var i utvecklingsfasen för bara något år sedan men att det idag nyttjas fullt ut. Att molnbaserade tjänster nyttjas i betydligt större utsträckning idag bekräftas även av Respondent I som menar vidare att allt är webbaserat idag och att revisionsbyrån idag har en kundportal som används oavsett storlek på de bolag som ska revideras. Respondent I beskriver vidare att kundportalen är direkt kopplad till deras egen revisionsportal. Detta har effektiviserat revisionen och bidragit till en bra uppföljning av revisionen i form av att både kunden och revisionsteamet enkelt kan följa varandras tasks.

Respondent F berättar att de har en kundportal där kunden legitimerar sig med BankID för att säkerställa att rätt person kan få access till portalen. Detta bekräftas även av Respondent A som understryker att de idag har direkt tillgång till allt material som ska revideras via en portal. I denna portal kan kunden lägga upp material som sedan revisionsteamet kan granska, men även att teamet här kan lägga upp förberedelselistor. Detta sätt menar Respondent F löser problematiken med att sända känsligt material vilket tidigare gjordes genom mail, men som idag inte är säkert enligt GDPR berättar Respondent F. Detta till skillnad från Respondent J som menar att revisionsbyrån ser över lösningar i form av molnbaserade tjänster och portaler men att detta inte har implementerats än.

Respondent E lyfter fram en annan fördel med molnbaserade tjänster. Tidigare var risken stor att flera i revisionsteamet arbetade på samma uppgift på samma kund då revisionsprogrammet lagrades lokalt på datorn. Respondent E beskriver vidare att revisionsprogrammet idag är onlinebaserat vilket minimerar risken för dubbelarbete vilket i sin tur kan leda till en högre kostnad för kunden. Respondent F betonar att en annan stor skillnad som digitaliseringen har fört med sig är digitala påskrifter. Delar av revisionsmetodiken såsom delar i granskningen, årsredovisningar samt

revisionsberättelsen beskriver Respondent F skrivs under digitalt. Detta har enligt Respondent F exploderat och revisionsbyrån försöker implementera detta fullt ut på hela kundstocken. Även Respondent J bekräftar detta och menar att en digital signatur, till skillnad från en manuell påskrift, är svår att förfalska vilket gör att revisorn känner sig trygg med att det är rätt person som de facto skrivit under. Vidare understryker Respondent I att det går mer och mer åt att nyttja digitala påskrifter men att detta inte implementerats fullt ut. Respondent L poängterar att revisorn slipper momentet att säkerställa att allt blir rätt vid användandet av digitala påskrifter. Respondent K framhåller att detta har resulterat i en ny nivå av korrekthet samt att digitala påskrifter minimerar risken för misstag och fel.

*Vi kan ju inte manipulera digitala BankID signeringar.*

Respondent F menar att robotisering av enkla manuella moment i revisionen idag är fullt möjligt och genomförbart. Respondent F menar vidare att tekniken för detta finns på marknaden och att det enda som krävs idag är ett beslut om att implementera detta. Detta bekräftas även av Respondent A som menar att robotiseringen ligger nära i tiden. Respondent F menar att även om robotisering införs så är det viktigt att någon kan förstå hela händelseförloppet och revisorer kommer alltid finnas där som garant för att det går att följa. Respondent L menar allmänt att digitaliseringen inte kommer leda till att:

*Jag som revisor inte har något att göra, men jag kan göra annat som gör mer nytta åt kunden. Rädslan för förändring är obefogad.*

Respondent I är inne på ett liknande spår.

*Sen behövs ju alltid ett omdöme av en person i sig. Det kommer vi aldrig komma ifrån, någon måste ta den bedömningen men du kan analysera och förstå avvikelser och förstå skillnaderna på ett bättre sätt skulle jag säga gentemot förut. Mycket mycket tydligare.*

## 6. Analys

### 6.1 Hur har digitaliseringen påverkat planeringen?

Respondenterna har i de kvalitativa intervjuerna som genomförts delgett att digitaliseringen har påverkat och förändrat planeringen i olika avseenden. Respondent I framhäver en viktig aspekt att revisorn idag genom nyttjande av dataanalys fått en ökad och bättre förståelse för företaget som revidera vilket vidare bekräftas av Respondent A, E, G, H, J, K och L. Detta går i linje med Hunton och Rose (2010) som menar att revisorer med hjälp av en ökad tillämpning av dataanalyser kan få en djupare förståelse för kundens verksamhet. Således bekräftas de upplysningar respondenterna avger i empirin av ovan nämnda. Ur det empiriska underlaget, går det att utläsa att digitaliseringen har medfört en ökad förståelse för kunden vilket även går i linje med det Murphy och Tysiac (2015) samt Raphael (2017) lyfter fram i tidigare forskning. Författarna menar att revisorer nu hittar sätt att få en betydligt djupare förståelse för kundernas verksamhet.

Murphy och Tysiac (2015) lyfter fram en annan aspekt avseenden effekten av dataanalys och framhåller att revisorer idag enklare kan identifiera avvikelser och trender vilket förbättrar riskbedömningen. Krahel och Vasarhelyi (2014) bekräftar detta och tillägger att revisorn på ett produktivt sätt kan koncentrera sig på de områden där risken för felaktigheter är som störst. Även Hunton och Rose (2010) bekräftar detta och framhåller att det medför en revision som är mer fokuserad på riskbedömning, vilket stämmer väl överens med och går i linje med det empiriska underlaget. Respondent H understryker att fokus har flyttats till planeringen vilket bekräftas av Respondent A, E, G, K och L. Respondent E framhåller att revisorn idag tillämpar dataanalys i större utsträckning vilket gör att revisorn kan identifiera var kraft och energi ska läggas på i revisionen. Respondent K bekräftar detta och hävdar att revisorn idag får stöd att bena ut vad revisorn bör lägga fokus på i revisionen. Att digitaliseringen och mer specifikt innovationen dataanalys har resulterat i en förändring som innebär att fokus idag har flyttats till planeringen går i linje med steg fem i Rogers (2003) teori the Innovation-Decision Process. Innovationen har implementerats, är systematisk och nyttjas idag vilket bekräftar och styrker de faktum att förändringen i form av den tekniska innovationen bör befinna sig i teorins femte och sista steg.

Att majoriteten av respondenterna i det empiriska underlaget delgett att förändringen har skett fastän att dessa arbetar på olika revisionsbyråer kan följaktligen bekräftas och kopplas till teorin om Isomorphism (DiMaggio & Powell, 1983). Förändringen kan ha genomförts samt ha att göra med att de mindre revisionsbyråerna tar till sig de innovationer som tillämpas och nyttjas i större utsträckning hos de större revisionsbyråerna. Detta kan i sin tur förklaras av Mimetic Isomorphism (DiMaggio & Powell, 1983). Att revisionsbyråer anställer personal från samma fält för att ta del av en viss kompetens, även kallat Normative Isomorphism skulle även det

likväl kunna förklara det faktum att förändringen sker. Anställda revisorer byter arbete och därmed också revisionsbyrå vilket gör att dessa för med sig vissa idéer och erfarenheter till den nya arbetsgivaren.

Ytterligare en aspekt där digitaliseringen har påverkat och förändrat planeringen är enligt Respondent B övergången till att spara tidigare akter digitalt. Detta bekräftar även Respondent A, D och E. Ur det empiriska underlaget kan det utläsas att detta underlättar då revisorn enklare kan följa tidigare tankegångar kring kunden och dess verksamhet. Respondent C och H menar att det underlättar då revisorn enklare kan jämföra avvikelserna mellan åren. Genom att enkelt kunna analysera och se förändringar mellan åren menar Respondent B att detta resulterar i att revisorn kan ställa bättre frågor till företagsledningen med detta som underlag. Respondenternas upplysningar kring detta bekräftas av Shumate och Brooks (2001) som menar att resultatet av att en revision dokumenteras digitalt leder till att revisionsteamerna kan arbeta mer smidigt och produktivt. Författarna menar vidare att en direkt tillgång till tidigare revisioner innebär en enklare integration till årets revidering. Även denna aspekt kan kopplas till att förändringen befinner sig i det femte och sista steget i teorin the Innovation-Decision Process (Rogers, 2003). Detta eftersom förändringen har implementerats och fortfarande tillämpas. Dessutom har den äldre processen innebärande att spara akter i pärmar förkastats vilket är en del av steget bekräftelse, att en ny process ersätter en äldre.

Respondent C, D, G och I tar upp och lyfter fram att digitaliseringen har påverkat planeringsfasen i den mån att revisorer idag enklare kan skapa en förväntan över hur bokslutet kommer se ut. Detta då revisorn får en större förståelse. Förändringen som skett innebär att revisorn nu endast behöver följa upp det som inte går i linje med den förväntan som satts för revisionen. Om resultatet är enligt förväntan behöver endast avklippet granskas. Detta empiriska underlag stämmer därmed följaktligen överens med Hunton och Rose (2010) som menar att revisorer idag kan granska mönster som stödjer sig på den förväntan som satts. Hunton och Rose (2010) framhåller dessutom att detta resulterar i möjligheten att identifiera och påträffa avvikelser baserade på den förväntan som tidigare satts. Det empiriska underlaget går även i linje med Isaksson et al (2018) som framhåller att tillgång till big data i kombination med datatester kan identifiera mönster och underliggande problem i form av ovan nämnda avvikelser.

## 6.2 Hur har digitaliseringen påverkat granskningen?

Enligt Appelbaum et al (2017) består moderna uppdrag inom revision idag av granskning av kunder som använder sig av big data eller större mängder data. Majoriteten av respondenterna lyfter fram och poängterar att en stor förändring som digitaliseringen har fört med sig är att revisorer idag har tillgång till samt kan hantera betydligt större mängder data än tidigare. Krahel och Vasarhelyi (2014) menar att tillgången till detta möjliggör en granskning av en betydligt större mängd information samt att mer information kan ges till företagsledningen. Detta går i linje med

det empiriska underlaget och att tester av större mängder data resulterar i bättre revisionsbevis vilket sedan kunden kan dra stor nytta av. Det empiriska underlaget framhåller också att tillgången till en större mängd data och möjligheten att ta in hela datamängden leder till bättre analyser och att detta i sin tur ger ett bättre underlag. Detta bekräftas vidare av Appelbaum (2017) samt Krahel och Vasarhelyi (2014) som framhåller att tillgången till stora mängder data innebär att revisorn kan genomföra en mer avancerad och fördjupad analys.

Att implementerandet av bättre dataanalyser som idag tillämpas i större omfattning har påverkat granskningen är ett ständigt återkommande tema i denna uppsats och framgår även tydligt i det framtagna resultatet. Majoriteten av respondenterna hävdar att införandet av dataanalys har förändrat arbetet i flera steg och ur flera aspekter men att det har haft störst inverkan på granskningen. Det framtagna resultatet bekräftar således det Moffitt och Vasarhelyi (2013) framhåller, att revisionen blir mer effektiv och därmed utvecklar och förbättrar hela revisionsmetodiken. Respondent A menar att revisorn tidigare har haft tillgång till stora mängder data men att hanteringen av denna blir det fundamentala för att kunna utföra en bra revision idag. Respondent A framhåller vidare att revisorn tidigare arbetade med stickprov och att det är först nu som hela datamängden kan tas in och göra bättre analyser på. Detta bekräftas även av Respondent E, F, H, I, J och L. Detta går i linje med det Appelbaum et al (2017) framhåller i sin tidigare forskning. Att revisorer idag kan genomföra bättre och betydligt mer avancerade analyser.

Respondenterna menar att tillämpningen av dataanalys förändrar arbetet då revisorn går ifrån det klassiska arbetssättet där urval och stickprover varit en stor del av granskningen. Detta till att revisorn idag granskar avvikelser och lägger mer fokus på det som är av väsentlighet. Ur det empiriska underlaget kan alltså utläsas att revisorn idag med tillgång till större mängder data i kombination med dataanalys kan frångå stickprovsgranskning. Detta stämmer väl överens med Alles och Gray (2016) som poängterar att revisorer idag kan frångå det traditionella arbetssättet att göra stickprov på ett urval. Författarna menar vidare att detta har att göra med att revisorer idag kan dra nytta av större mängder data. Förändringen som har skett går att koppla till Rogers teori the Innovation-Decision Process där förändringen befinner sig i det femte och sista steget bekräftelse (Rogers, 2003). Att revisionen och arbetet idag består av mindre stickprovsgranskning och mer dataanalys kan tolkas som att revisionsbyråer valt att förkasta eller tillämpa en funktion mindre. Detta då en ny innovation har implementerats och dessutom fortfarande nyttjas i stor utsträckning.

Det framtagna resultatet bekräftas även av Yoon et al (2015) som poängterar att revisorn frångår de traditionella granskningsmetoderna med stickprovsgranskning och istället kan analysera mönster och granska en hel population. Oberoende av vilken byrå respondenterna arbetar på har granskningen gått från stickprovsgranskning till att idag genomföra mer analytisk granskning. Denna aspekt, att revisionsbyråerna tenderar att förändras och blir mer homogena, går att koppla



till isomorphism (DiMaggio & Powell, 1983). Likt tidigare kan detta kopplas till normative isomorphism. Att anställda byter arbetsgivare och därmed för med sig sin kompetens alternativt att organisationer anställer personal från samma fält för att ta del av en viss kompetens (DiMaggio & Powell, 1983). På detta sätt kan idéer om processer och arbetssätt spridas inom fältet. Dessutom kan människor inom samma fält skapa nätverk där idéer och information utbyts mellan varandra.

Att granskningen har förändrats på det sätt att arbetet har gått från stickprovsgranskning till mer analytisk granskning går hand i hand med att även kundernas verksamhet har digitaliserats. Ett flertal av respondenterna poängterar att kundens digitala attestflöden idag minimerar risk samt tidsåtgång. Denna förändring har skett utanför revisorernas kontroll men har resulterat i en effektivare granskning samt att fokus istället flyttas till mer krävande delar. Förändringen har skett hos kunden vilket påverkar revisionsmetodiken. Detta kan inte förklaras av varken isomorphism eller the Innovation-Decision Process.

Några av respondenterna har i det framtagna resultatet lyft fram hur nya digitala system förändrar arbetet när det kommer till granskning av årsredovisningar. Respondent K framhäver att revisionsbyrån idag har implementerat ett nytt system som kan stämma av ändringar automatiskt. Respondent A framhäver att denna teknik finns men att den inte tillämpas än. De olika byråerna har således kommit olika långt vad gäller implementation av en teknisk innovation. Detta kan därför i sin tur analyseras utifrån Rogers (2003) teori the Innovation- Decision Process. Respondent K menar att detta system har implementerats och revisorn på deras byrå har därmed slutat "pricka" årsredovisningar för hand. Denna förändring innebär att revisionsbyrån har anammat en ny teknik och förkastat en äldre process och ett traditionellt sätt att arbeta på. Förändringen befinner sig därav i teorins femte och sista steg.

Respondent A lyfter däremot fram att deras revisionsbyrå inte kommit lika långt i implementationen vilket därför istället kan analyseras utifrån teorins andra eller tredje steg. Där det andra steget handlar om att bli övertygad om innovationen och det tredje steget innebärande att fatta beslut om att implementera detta. Att de resterande respondenterna i det empiriska underlaget inte nämner detta kan också kopplas till teorin. Ur en aspekt finns möjligheten att byråerna inte har vetskap om denna teknik, det vill säga att de inte befinner sig i det första steget innebärande att de anställda på revisionsbyrån har kunskap om en innovation. Ur en annan aspekt finns möjligheten att de byråer som inte ännu implementerat detta inte är övertygade vilket enligt det andra steget i teorin innebär att revisionsbyrån är övertygad om att innovationen kommer generera fördelar.

### 6.3 Hur har digitaliseringen påverkat rapportering?

Ur det empiriska underlaget kan utläsas att revisorer idag har en bättre förståelse för kundens verksamhet. Därav har en förändring skett i de avslutande åtgärder som revisionsmetodiken består av. Respondent A, E, I, J och L understryker att revisorn idag kan rapportera tydligare, ställa bättre frågor till företagsledningen samt ge bättre förbättringsförslag vid rapporteringen. Det framtagna resultatet går i linje med den tidigare forskning som Krahel och Vasarhelyi (2014) publicerat. Detta då författarna poängterar att djupare analys av big data möjliggör en betydligt större mängd information som kan ges till företagsledningen. Förändringen i hur revisorn arbetar har egentligen skett i granskning. Emellertid har den nya tekniska innovationen i form av dataanalys haft en så pass stor påverkan att den även har resulterat i förändringar i rapporteringen.

### 6.4 Analys av nya tekniska innovationer

Ur det empiriska underlaget kan utläsas att molnbaserade tjänster idag används i större utsträckning än tidigare. Vidare kan även konstateras att detta resulterar i att materialet som ska revideras blir mer lättillgängligt och att alla i revisionsteamet får direkt access till all data. Detta bekräftas av Mihai (2015) som i tidigare forskning framhåller att användandet av molnbaserade tjänster ger revisorerna direkt access till all data oavsett vilken plats revisorn befinner sig på. Vidare menar författaren att detta effektiviserar arbetet då revisorerna har direkt tillgång till det som ska revideras. Att det framtagna resultatet lyfter fram att det som ska revideras idag enklare kan spridas till de som är ansvariga för revisionen bekräftar den tidigare forskningen som Manson et al (2010) framhåller.

Molnbaserade tjänster nyttjas idag i större utsträckning enligt Respondent A, F, H, I, K och L. När kunderna ska förse revisorerna med det underlag som ska revideras laddas detta upp i ett moln. Detta gör att överföringen av känsligt material sker på ett säkert sätt enligt GDPR. Coercive isomorphism kan möjligen förklara varför ett flertal byråer har funnit en liknande lösning, detta då en lagändring påverkar fältet (DiMaggio & Powell, 1983). Detta då formella krav från lagstiftning kan ge en begränsning vad gäller flexibilitet samt kreativitet vilket i sin tur leder till att organisationer tenderar att hitta en liknande lösning på problemet.

Förändringen som skett kan även ha en koppling till the Innovation-Decision Process då olika byråer har kommit olika långt vad gäller implementeringen och tillhandahållandet av molnbaserade tjänster för kunden. De revisionsbyråer som har implementerat detta befinner sig i det femte steget i modellen då de har implementerat innovationen samt fortfarande nyttjar denna. Dessutom nyttjas de äldre arbetssätt mindre alternativt att dessa rent av har förkastats helt.

Respondent J framhåller att de ser över lösningar i form av molnbaserade tjänster och portaler men att detta inte implementerats än. Detta kan tyda på att förändringen i detta fall befinner sig i teorins inledande steg där beslutsfattare får kunskap om innovationens funktioner alternativt i det andra steget där en beslutsfattare får en positiv eller negativ uppfattning om innovationen. De respondenter som inte nämner användande av molnbaserade tjänster för insamling av underlag kan analysera utifrån samma teori. Dessa byråer kan antingen fått en negativ övertygelse i det andra steget och således tagit beslutet att i det tredje steget inte implementera innovationen.

Ett annat tänkbart scenario är att dessa byråer saknar kunskap om molnbaserade tjänster och således faller utanför första steget i teorin. Emellertid kan normative isomorphism förklara varför organisationer tenderar att bli lika. Att vissa byråer inte besitter kunskap om innovationen och därmed faller utanför modellen faller då revisorer ofta utbyter information med varandra i olika kontexter, där bland olika typer av nätverk. Mer troligt är därför att dessa byråer befinner sig i modellens tredje steg och att de i steget för övertygelse inte fått en tillräckligt positiv uppfattning om innovationen.

Respondent F, I, J, K och L menar att digitala påskrifter har förändrat revisionsmetodiken. Emellertid kan det utläsas i det insamlade empiriska underlaget att olika kunder och byråer har kommit olika långt i nyttjande av detta. Detta går hand i hand med att digitala påskrifter är ett moment som sker hos kunden. I de fall kunderna har implementerat och därmed nyttjar dessa digitala påskrifter har det förändrat revisionen. Detta genom att momentet att säkerställa att rätt person har skrivit under försvinner helt. Förändringen ligger här utanför revisorernas kontroll. Respondent framhåller att de jobbar på att införa och tillämpa digitala påskrifter på hela kundstocken.

Kunderna har kommit olika långt i implementationen av denna tekniska innovation. De kunder som har implementerat digitala påskrifter är i femte steget i teorin vilket har lett till en förändring i revisionsmetodiken. De kunder som inte har implementerat detta är i ett av de inledande stegen i teorin där kunskap och övertygelse är i fokus. Att Respondent F menar att de försöker implementera ut detta till hela kundstocken kan ses som att de försöker digitalisera kunderna vilket gör att kunderna får kunskap och övertygelse enligt de två första stegen i modellen.

Ur det empiriska underlaget kan utläsas att robotisering ligger nära i tiden vilket troligtvis kommer resultera att enkla moment i revisionen kommer att reduceras och kanske rent utav försvinna helt. Detta framhåller Respondent A och F. Robotiseringen har emellertid inte implementerats fullt ut vilket antyder att byråerna vad gäller detta befinner sig i de inledande stegen av Rogers (2003) teori the Innovation-Decision Process. Respondent F framhåller att beslutet att implementera detta inte tagits. Det framtagna resultatet överensstämmer med att beslutsfattaren fått en tillräckligt positiv uppfattning i övertygelsesteget alternativt att de befinner sig i övergången till det tredje steget innebärande att fatta beslut om en framtida implementation.

Respondent I och L framhåller dock att digitaliseringen troligtvis inte kommer att ta över och ersätta revisionsyrket. När implementation av nya tekniska innovationer införs förändras revisionsmetodiken men inte så till den grad att revisorn inte har något att göra utan snarare att andra moment eller omdömen krävs istället. Detta går i linje med Hunton och Rose (2010) som framhåller att revisorn kan lägga mer fokus och tid i anspråk idag på att bedöma de områden i revisionen som kräver en mer kvalificerad bedömning.

## 7. Diskussion

### 7.1 Avslutande diskussion

Att digitaliseringen förändrar och påverkar revisionsmetodikerna framgår tydligt i både tidigare forskning och i branschtidningar som diskuterar ämnet. Resultatet i denna studie bekräftar tidigare forskning men visar också på hur digitaliseringen har förändrat revisionsmetodikerna. Resultatet kan exempelvis styrka att det klassiska arbetssättet frångås allt mer vid tillämpning av dataanalys. Arbetssättet med urval och stickprov övergår istället till granskning av hela populationer. Resultatet kan inte tala om hur förändringen ser ut i hela branschen, däremot lyfter resultatet fram att förändringen ser liknande ut på många byråer.

Studien innefattar svar från både påskrivande revisorer och assistenter, det vill säga svar från både de som varit verksamma under en längre tid och de som nyligen börjat arbeta i branschen. Således har resultatet olika infallsvinklar på hur revisionsmetodikerna har förändrats.

Under insamlandet av empirin blev skribenterna förvånade över att digitaliseringen inte kommit längre. Att till exempel AI och robotisering ännu inte implementerats förvånade skribenterna. Detta då det talas mycket om denna typ av digitalisering inom branschen. De antaganden skribenterna hade inför intervjuerna var att dataanalys skulle ha stor inverkan på revisionsmetodikerna. Efter insamlandet av det empiriska underlaget fick skribenterna bekräftat att så även var fallet.

Skribenterna har genom arbetets gång fått kunskap om hur man genomför en kvalitativ studie och de svårigheter och utmaningar som tillkommer vid val av detta tillvägagångssätt. Skribenterna har lärt sig att de har en stor roll i arbetet och att det är viktigt att genomgående vara transparent för att öka trovärdigheten.

### 7.2 Förslag på vidare forskning

Vid insamlandet av det empiriska underlaget noterade skribenterna att de olika byråerna, beroende på dess storlek, hade kommit olika långt med implementation av nya tekniska innovationer. Denna uppsats ämnar inte att göra en jämförelse mellan revisionsbyråer och hur de arbetar. En vidare forskning hade dock kunnat ta detta i beaktning och därmed undersökt digitaliseringens påverkan på revisionsmetodikerna, beroende på revisionsbyråns storlek. En aspekt kan vara att större byråer har skalfördelar vilket gör att de enklare kan investera i revisionsteknik. Därmed skulle det vara intressant att undersöka om detta är en betydande faktor. Dessutom kan en ställa sig frågande till varför mindre revisionsbyråer då inte utkonkurreras?

Uppsatsen har inte ämnat att spekulera om framtiden och de utmaningar revisionsbranschen och revisionsmetodiken står inför. Flera respondenter framhåller dock i det framtagna resultatet att robotisering är högst aktuellt i branschen men att detta ännu inte har implementerats. Respondenterna framhåller vidare att detta troligtvis kommer ge en stor effekt på revisionsmetodiken. Att robotisering är ett aktuellt och omdebatterat ämne som kommer ha stor inverkan på revisionsmetodiken lyfts fram av Kokina och Davenport (2017). Förändringen har inte skett och därför ligger denna aspekt utanför det uppsatsen ämnat att undersöka. Däremot ligger implementation av robotisering nära i tiden vilket därav kan ligga till grund för framtida forskning.

Sverige har vad gäller digitalisering länge legat i framkant, bland annat med implementationen av SIE-filer som lanserades redan år 1992. Detta är något som respondenterna framhåller i det empiriska underlaget. En vidare forskning hade därför kunnat belysa utvecklingen inom digitaliseringen i Sverige och ställa detta i paritet med andra länders utveckling och förändring inom digitalisering. Detta för att vidare undersöka dess påverkan på revisionsmetodiken.

## 8. Slutsatser

Syftet med uppsatsen är att undersöka samt bidra till en ökad insikt om hur digitaliseringen i form av molnbaserade tjänster, big data samt dataanalys har gett effekter på revisionsmetodikerna. Uppsatsen ämnar att besvara följande forskningsfrågor:

- Hur har revisionsmetodikerna förändrats av att revisionsbyråer digitaliserats?
- Hur har revisionsmetodikerna förändrats av att de reviderade bolagen digitaliserats?

För att besvara dessa har kvalitativa intervjuer med revisorer genomförts, vilket har lett fram till följande slutsatser:

- Användandet av dataanalys har lett till att fokus har flyttats från granskning till planering och identifiering av risk. Vidare har implementation och nyttjande av dataanalys lett till en ökad förståelse för företaget som ska revideras. Att revisorer idag har bättre förståelse för kundens verksamhet gör också att bättre frågor kan ställas och att bättre förbättringsförslag rapporteras till kunden.
- Dokumentation av revisionsakter har gått från att ha sparats i pappersform till att idag sparas i digital form. Detta underlättar vid planering och granskning då revisorn enkelt kan gå tillbaka och se tidigare års revidering samt tankegångar kring kunden.
- Inhämtning av underlag från kund har förändrats genom ett större nyttjande av digitala molntjänster, detta för att möta lagstiftarens krav på överföring av känsligt material.
- Tillämpningen av dataanalys har lett till att arbetet har gått från det klassiska arbetssättet med urval och stickprovsgranskning till att idag granska hela populationer.
- Då kundernas verksamhet har digitaliserats har revisionsmetodikerna förändrats genom minimerad risk och tidsåtgång vid test av interna kontroller.
- Granskning av årsredovisningar har förändrats då en teknisk innovation i form av ett nytt digitalt system har tagit över den granskning som tidigare gjorts för hand.
- Att påskrifter hos kunden sker digitalt förändrar revisionsmetodikerna då granskning av att rätt person signerat försvinner samt att det lett till en ny nivå av korrekthet.

# Källförteckning

Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. (2. uppl.). Stockholm: Liber AB

Alles, M., & Gray, G. (2016). Incorporating big data in audits: Identifying inhibitors and a research agenda to address those inhibitors. *International Journal of Accounting Information Systems*, 22, 44-59.

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod : En handbok* (1. uppl.. ed.). Stockholm: Liber AB

Appelbaum, D., Kogan, A., & Vasarhelyi, M. (2017). Big Data and Analytics in the Modern Audit Engagement: Research Needs. *Auditing-A Journal Of Practice & Theory*, 36(4), 1-27.

Bokföringsnämnden. (u.å.). *Vårt uppdrag*. Hämtad 27 maj, 2019, från BFN, <http://www.bfn.se/sv/om-bokforingsnamnden/vart-uppdrag>

Brand, D. (2012). Internal Audit's Role in Cloud Computing. *EDPACS*, 46(2), 1-10.

Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (Upplaga 3.. ed.). Stockholm: Liber AB

Brännström, D. (2017, 15 december). Så påverkar digitaliseringen branschen. *Revisionsvärlden*. Från <https://revisionsvarlden.se/sa-paverkar-digitaliseringen-branschen/>

Carrington, T. (2014). *Revision*. (2.uppl.). Stockholm: Liber AB.

Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. (2., utök. uppl.. ed.). Malmö: Gleerups Utbildning AB

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* (Fjärde upplagan.. ed.). Lund: Studentlitteratur AB

DiMaggio, P., & Powell, W. (1983). The iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.



FAR. (2016). *Nyckeln till framtiden: framtidens redovisning, revision och rådgivning i det digitala landskapet*. Från [https://www.far.se/globalassets/trycksaker-pdf/nyckeln-till-framtiden\\_uppslag.pdf](https://www.far.se/globalassets/trycksaker-pdf/nyckeln-till-framtiden_uppslag.pdf)

FAR Online. (u.å.) *Revision - En praktisk beskrivning*. Hämtad 3 april, 2019, från FAR Online, [https://www.faronline.se/dokument/r/revision\\_en\\_praktisk\\_beskrivning/](https://www.faronline.se/dokument/r/revision_en_praktisk_beskrivning/)

FAR Online. (u.å.). *RevR 209 Förvaltningsrevision*. Hämtad 9 april, 2019, från FAR Online, <https://www.faronline.se/dokument/r/revr0209/>

FAR Online. (u.å.). *International standard on auditing: ISA 230 dokumentation av revisionen*. Hämtad 11 mars, 2019, från FAR Online, <https://www.faronline.se/dokument/i/isa230/>

FAR Online. (u.å.). *International standard on auditing: Planering av revision av finansiella rapporter*. Hämtad 11 mars, 2019, från FAR Online, <https://www.faronline.se/dokument/i/isa300/>

FAR Online. (u.å.). *International standard on auditing: Revisionsbevis*. Hämtad 11 mars, 2019, från FAR Online, <https://www.faronline.se/dokument/i/isa500/>

Glantz, S. (2019, 3 maj). Rådgivning avgörande för byråers fortlevnad. *Tidningen Balans*. Från <https://www.tidningenbalans.se/nyheter/radgivning-avgorande-for-byraers-fortlevnad/>

Han, S. (1994). Mimetic isomorphism and its effect on the audit services market. *Social Forces*, 73(2), 637.

Hunton, J., & Rose, J. (2010). 21st Century Auditing: Advancing Decision Support Systems to Achieve Continuous Auditing. *Accounting Horizons*, 24(2), 297-312.

Isaksson, A. Harjunkoski, L & Sand, G. (2018). The impact of digitalization on the future of control and operations. *Computers and Chemical Engineering*, 114, 122-129.

Istner-Byman, M. (2017, 27 mars). Förändringar som revolutionerar revisionsbranschen. *Realtid.se*. Från <https://www.realtid.se/forandringarna-som-revolutionerar-revisionsbranschen>

Jacobsen Krag, J., & Nilsson, B. (1993). *Intervju : Konsten att lyssna och fråga*. Lund: Studentlitteratur AB

Kokina, J. H., & Davenport, T. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 14(1), 115-122.

Krahel, J. P., & Vasarhelyi, M. (2014). AIS as a facilitator of accounting change: Technology, practice, and education. *Journal of Information Systems* 28(2) 1-15.

Kvale, S., Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (3. [rev.] uppl.. ed.). Lund: Studentlitteratur AB

Lantz, A. (2013). *Intervjumetodik* (3., [omarb.] uppl.. ed.). Lund: Studentlitteratur.

Larsen, A.K (2009). *Metod helt enkelt : En introduktion till samhällsvetenskaplig metod* (1. uppl.. ed.). Malmö: Gleerups Utbildning AB

Le Grand, C. (2013). IT Auditing for Modern Technology Management. *EDPACS*, 47(6), 1-14.

Lombardi, D., Bloch, R., & Vasarhelyi, M. (2014). The future of audit. *JISTEM - Journal of Information Systems and Technology Management*, 11(1), 21-32.

Manson, S., McCartney, S., & Sherer, M. (2001). Audit automation as control within audit firms. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, 14(1), 109-130.

Mihai, G. (2015). Cloud ERP and Cloud Accounting Software in Romania. *Annals of Dunarea De Jos University. Fascicle I : Economics and Applied Informatics*, 21(1), 61-66.

Moffitt, K. C., & Vasarhelyi, M. A. (2013). AIS in an age of big data. *Journal of Information Systems*, 27(2), 1-19.

Murphy, M. L., & Tysiac, K. (2015). Data Analytics Helps Auditors Gain Deep Insight: Technology Provides Opportunity to Test Full Data Sets Rather Than Just Samples. *Journal of Accountancy*, 219(4), 52.

Rahnert, K. (2017). *The evolution of the Swedish auditor's report*. (Doktorsavhandling, Karlstad Universitet, Institutionen för samhälls- och kulturvetenskap). Från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1141556/FULLTEXT01.pdf>

Raphael, J. (2017). Rethinking the audit. *Journal of Accountancy*, 223(4), 29–32.

Rennstam, J., & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie : Om analysarbete i kvalitativ forskning* (1. uppl.. ed., Greppbar metod). Lund: Studentlitteratur AB

Revisorsinspektionen. (u.å.). *Stärkt revisorsroll*. Hämtad 22 maj, 2019, från

Revisorsinspektionen, <https://www.revisorsinspektionen.se/om-ri/framtida-revisionen/forslag-till-atgarder/>

Rogers, E. (2003). *Diffusion of innovations* (5.th ed.). New York: Free press.

Ryan, B., & Gross, N. (1943). The diffusion of hybrid seed corn in two Iowa communities. *Rural Sociology*, 8(1), 15-24.

Sevenius, R. (2019). *Rätt bolagsrätt 2019*. Hämtad 4 april, 2019, från FAR Online, [https://www.faronline.se/dokument/rattserien/ratt-bolagsratt/r/rb\\_revisionsutskott/?q=revision](https://www.faronline.se/dokument/rattserien/ratt-bolagsratt/r/rb_revisionsutskott/?q=revision)

SFS 1995:1554. *Årsredovisningslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2001:883. *Revisorslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2005:551. *Aktiebolagslag*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2011:1244. *Skatteförfarandelag*. Stockholm: Justitiedepartementet

Shumate, J. R. & Brooks, R. C. (2001). The effect of technology on auditing in government: A discussion of the paperless audit. *The Journal of Government Financial Management*, 50(2), 50.

Svanström, T. (2008). *Revision och rådgivning: Efterfrågan, kvalitet och oberoende* (doktorsavhandling, Umeå Universitet, Studier i företagsekonomi). Från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:141745/FULLTEXT01.pdf>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vetenskapsrådet. (2018.). *Det här är Vetenskapsrådet*. Hämtad 24 april, 2019, från vetenskapsrådet, <https://www.vr.se/sidfot/om-vetenskapsradet/det-har-ar-vetenskapsradet.html>

Warren, J., Moffitt, K., & Byrnes, P. (2015). How Big Data Will Change Accounting. *Accounting Horizons*, 29(2), 397.

Wiklund, P. (2018, 5 november). Digitaliseringen ställer nya krav på revision. *Civilekonomen*. Från <https://www.civilekonomen.se/aktuellt/digitaliseringen-staller-nya-krav/>

Yoon, K., Hoogduin, L., & Zhang, L. (2015). Big data as complementary audit evidence. *Accounting Horizons*, 29(2), 431.

## Bilaga 1. Intervjuguide

### Faktafrågor:

- Vad har du för roll? Vad innebär rollen?
- Hur länge har du arbetat med revision?
- Vilka typer av företag reviderar du? Vilken storlek är det på dessa bolag? (Definition av storlek: små, medelstora och stora företag)

### Åsiktsfrågor/Bedömningsfrågor:

- Hur påverkas planeringen av digitaliseringen?
  - Beskriv digitaliseringens påverkan på riskbedömningen
  - Beskriv digitaliseringens påverkan på väsentlighetsbedömningen
  - Beskriv digitaliseringens påverkan på inhämtning av underlag/redovisningen från kund
- Hur påverkas granskningen av digitaliseringen?
  - Beskriv digitaliseringens påverkan på granskningsmetoderna:
    - Beskriv digitaliseringens påverkan på den interna kontrollen
    - Beskriv digitaliseringens påverkan på substansgranskningen
  - Beskriv digitaliseringens påverkan på granskningsåtgärder:
    - Beskriv digitaliseringens påverkan på inhämtningen av revisionsbevis
    - Beskriv digitaliseringens påverkan på dataanalysen
- Hur påverkas dokumentationen av digitaliseringen?
- Hur påverkas rapporteringen av digitaliseringen?
  - Beskriv digitaliseringens påverkan på värdeskapandet till kunden

## Bilaga 2. Sammanställning av empiri

Tabell 1 - Digitaliseringens påverkan på planeringen

	<b>Digitaliseringens påverkan på riskbedömning</b>	<b>Digitaliseringens påverkan på väsentlighetsbedömning</b>	<b>Digitaliserings påverkan på inhämtning av underlag från kund</b>
<b>Respondent A</b>	Mer fokus idag på vad som är betydande risk.	Skulle inte säga att det påverkar då man måste behålla sin professionella skepticism för att göra den bedömningen.	Går mer mot att inhämtas via en portal som kunderna har inloggning till istället för att detta mailas.
<b>Respondent B</b>	Lättare idag att följa tidigare tankegångar kring kunden.	Ingen påverkan, där måste man ju ändå väga in sin kunskap om företaget och vad man ser för risker.	SIE-filen läses via mail. Ingen större förändring från tidigare.
<b>Respondent C</b>	Idag har man en bättre förståelse för företaget.	Spontant och konkret ingen påverkan.	Sänds via mail, vissa kunder har allt i pärm och budar fortfarande. Ingen större skillnad, beror på hur digitaliserad kunden är.
<b>Respondent D</b>	Idag har man en bättre förståelse för företaget.	Ingen påverkan, mer att arbetet efter satt väsentlighetstal går snabbare.	Kunderna skickar SIE-fil på mail vanligen. Ingen större skillnad från tidigare.
<b>Respondent E</b>	Man får en förståelse på ett helt annat sätt idag än tidigare.	Det är lättare att förstå vilken eller vilka grunder för väsentlighetstal man bör sätta.	Inhämtas idag via en liten applikation eller en portal där kunden kan ladda upp underlagen.
<b>Respondent F</b>	Det är idag busenkelt att kolla på alla bolag i branschen och hitta förhöjda risker.	Ingen påverkan.	Kunderna loggar idag in på en portal via BankID för att ladda upp underlaget.

<b>Respondent G</b>	Man kommer snabbare rakt på skott och kan hitta de intressanta frågorna snabbare idag.	Ingen påverkan.	Sitter hos kunden och får underlaget direkt snarare än att få det budat.
<b>Respondent H</b>	Idag finns färdiga beräkningar på nyckeltal och jämförelsesiffror som underlättar riskbedömningen.	Ingen påverkan.	Inhämtas via en GDPR-säkrad portal i större utsträckning idag.
<b>Respondent I</b>	Mer tid och fokus läggs idag på det som faktiskt är en risk.	Ingen påverkan, du måste ha förståelse för kundens verksamhet och göra ett omdöme.	Kunderna övergår mer och mer till att ladda upp underlaget i en klientportal.
<b>Respondent J</b>	Man får förståelse för en hel verksamhet idag.	Beror mycket på kunden och dess verksamhet, hur är deras kontroller?	Underlaget inhämtas via mail men man ser över alternativa lösningar i form av en klientportal.
<b>Respondent K</b>	Det är enklare att identifiera risker och få en bra förståelse för företaget idag.	Ingen direkt påverkan på väsentlighetstalet, men det är lättare att förstå företagets risker.	En del underlag inhämtas via mail fortfarande men majoriteten inhämtas via en portal.
<b>Respondent L</b>	Idag läggs mer fokus på de faktiska riskerna.	Fortfarande en Individuell bedömning, ingen direkt påverkan.	Förut inhämtades det via mail men nu lägger de oftast upp det i en delningsyta (portal).

**Tabell 2 - Digitaliseringens påverkan på granskningen**

	<b>Digitaliseringens påverkan på den interna kontrollen</b>	<b>Digitaliseringens påverkan på substansgranskningen</b>	<b>Digitaliseringens påverkan på inhämtning av revisionsbevis</b>	<b>Digitaliseringens påverkan på dataanalys</b>
<b>Respondent A</b>	När deras kontroller sitter kan vi stänga en post tidigare genom att granska posten analytiskt. Om ett företag har många transaktioner kan vi med hjälp av IT-revision få ut hela flödet.	Vi ska jobba väsentligt, vad säger 25st stickprov på 1 miljon ordrar? Istället för stickprov granskar vi hela datan idag istället.	Återigen: Vad säger 25 st stickprov på 1 miljon rdrar? Idag görs en granskning på hela datan istället för stickprov.	Tidigare har revisionen varit rätt jämntjock. Dataanalysen hjälper oss idag att hitta riskerna och granska de posterna mycket mycket mer. Fokus blir istället på inledande analysen och planering. Vad är betydande risk?
<b>Respondent B</b>	Man gör mer interna kontroller då det går mycket snabbare idag.	Förenklat har detta påverkat hur du tar fram ditt slumpmässiga urval. Du kan enkelt se och ordna alla fakturor över 10 000 till exempel.	Slumpmässigt urval ger större värde i revisionen idag.	Kan idag gå tillbaka flera år direkt i datorn vilket underlättar betydligt. Idag kan man mycket enklare göra analyser mellan åren.
<b>Respondent C</b>	Man kan inte mörka till exempel attestflöden man lämnar spår efter sig.	Här har digitaliseringen verkligen fått genomslag. När processer digitaliseras kan vi sänka risken och göra färre stickprov.	Vi ska inte grotta ner oss i detaljer. Vi kan enkelt identifiera vart riskerna finns och sedan fokusera där.	Man kan idag få upp jämförelsetal och se noteringar för flera år tillbaka direkt i datorn.

<b>Respondent D</b>	Mindre risk idag när datorn läser in istället för en människa och att detta sedan kontrolleras av en människa. Människors arbete ökar risken för slarvfel.	När kunderna sänder materialet via pärmar tar det lång tid att finna underlaget. Detta får kunden sedan betala för, för det tar ju längre tid.	Går otroligt mycket fortare när kunden är digitaliserad, underlag försvinner inte och vi finner revisionsbevisen direkt.	Man kan idag jämföra mellan åren mycket enklare än tidigare.
<b>Respondent E</b>	Om företaget har goda kontroller är det en infallsvinkel som gör det lättare för oss att dra en slutsats att det är korrekt.	Vissa företag har extremt många små transaktioner, där går det inte att göra stickprov, istället kan vi med hjälp av dataanalys granska hela populationen.	Dataanalysen blir en till infallsvinkel som hjälper oss att dra en slutsats.	En stor satsning har gjorts på dataanalys. Idag kan man granska hela flöden.
<b>Respondent F</b>	Viktigt att kedjan håller ihop. Kontrollmoment har försvunnit för det sker med automatik. Då behöver vi inte angripa där.	Vi gör fortfarande stickprover, men på andra saker. Stämmer formalian till exempel. Annars undviker vi det och analyserar hela populationen.	Bättre underlag idag, du kan hitta avvikelserna lättare och bara kolla dem. Varför kolla på det som är korrekt?	Idag kan du analysera mycket mer, till exempel trögrörliga lager och lönesystem på alla tusen anställda istället för att ta stickprover.
<b>Respondent G</b>	Ingenting finns ju på papper längre (hos kunden). Innan fanns attesterna på ett papper till exempel. Idag får jag tillgång till deras system och kan avläsa direkt.	I urvalet har arbetet förändrats. Jag kan lättare strukturera upp och hitta vad jag vill kolla på.	Underlaget i sig är ju detsamma. Granskningen är fortfarande ganska traditionell.	På större kunder ber jag, idag till skillnad från tidigare, IT-ansvariga att göra körningar. Jag har ingen egen programvara. Jag kontrollerar sedan bara så inget felaktigt slinker igenom.



<b>Respondent H</b>	Gör man en kontroll och kan lita på kontroller och rutiner så drar det ned risken och du behöver inte kolla på lika mycket.	Idag kan man gå ifrån det gamla arbetssättet med stickprov och strunta i urval och köra granskning på hela populationen.	När du kan köra allting, får du snabbare en högre säkerhet och ett starkare revisionbevis.	Man kan idag jämföra alla intäkter mot ett bankkonto, du behöver inte göra stickprov.
<b>Respondent I</b>	Man jobbar på samma sätt men nu kan du analysera hela flöden och lättare få en förståelse för kunden.	Mycket mindre stickprov och mer granskning av hela populationer.	Mer korrekta revisionsbevis idag genom att säkerställa till exempel att alla intäkter är reglerade med cash.	Nu kan vi förstå transaktionsflöden och sen analysera avvikelserna.
<b>Respondent J</b>	Lägre risk när företag har inbyggda kontroller än när till exempel en person ska sköta löner själv.	Det går inte att göra 50 st stickprov när du har hur många transaktioner som helst. Idag stämmer man av allt istället.	Man kan idag få ut rena revisionsbevis som stämmer.	För att nå fullständighet och existens blir dataanalys ett måste idag för att uppnå säkerhet.
<b>Respondent K</b>	Att testa kontroller minimerar substansgranskning en.	Man kan idag ta in hela populationen och bara granska avvikelserna. Förr kanske man inte ens stötte på avvikelserna.	Underlag försvinner inte. "Hittar inte pärmen". Allt finns digitalt.	Kan nu täcka in hela kostnaden med hjälp av dataanalys.
<b>Respondent L</b>	Attester till exempel när de är gjorda digitalt kan vi granska alla och få svar direkt.	Idag flyttas fokus från substansgranskningen till identifiering av risk istället.	Idag får man till exempel engagemangsbesked digitalt istället för på papper som har varit en kvarleva sen 85. Först i år vi får det digitalt.	Dataanalys ger bättre möjligheter för analyser, man kan till exempel se om finns det försäljning som inte gått in på banken.

**Tabell 3 - Digitaliseringens påverkan på dokumentationen**

	<b>Digitaliseringens påverkan på dokumentationen</b>
<b>Respondent A</b>	Ingenting finns på papper längre, så har det varit sedan 2015.
<b>Respondent B</b>	All dokumentation sker digitalt idag till skillnad från tidigare.
<b>Respondent C</b>	Allt sparas i programmet och sedan skapas en digital back-up.
<b>Respondent D</b>	Vi använder oss utav ett digitalt revisionsprogram.
<b>Respondent E</b>	Onlinebaserad dokumentation idag. En låsning som gör att ingen annan kan arbeta samtidigt.
<b>Respondent F</b>	I princip all dokumentation sker digitalt, något enstaka papper, men detta är sällsynt.
<b>Respondent G</b>	All dokumentation sker digitalt.
<b>Respondent H</b>	Dokumentationen sparas och överförs genom en server, går att få tillgång till överallt.
<b>Respondent I</b>	Allt sker digitalt, bara originalbrev som idag skrivs på förhand, till exempel uppdragsbrev.
<b>Respondent J</b>	Hela revisionsprocessen dokumenteras digitalt idag.
<b>Respondent K</b>	Ingenting skrivs i pärmar längre. Vi har en låsning som gör att två inte kan jobba samtidigt.
<b>Respondent L</b>	Allt dokumenteras via ett webb-inlogg. Vi dokumenterar ingenting i pärmar längre.

**Tabell 4 - Digitaliseringens påverkan på rapporteringen**

	<b>Digitaliseringens påverkan på värdeskapandet till kunden</b>
<b>Respondent A</b>	Vi har nu tid att ta tag i de där viktiga frågorna så att vi faktiskt kan leverera rådgivning i form av tips och råd i PM:punkter.
<b>Respondent B</b>	Fortfarande viktigt med den personliga kontakten.
<b>Respondent C</b>	Detta beror på kunden, är de digitaliserade kan vi vara mer produktiva.
<b>Respondent D</b>	Om kunden är digitaliserad kan vi fokusera på konsulttjänster och värdeskapande rådgivning idag.
<b>Respondent E</b>	Vi kan imponera med att vi verkligen förstår kundens verksamhet. De vill ju att de är det enda företaget som vi reviderar.
<b>Respondent F</b>	Bättre analyser och bättre framåtriktade analyser. Idag man kan busenkelt få fram data över hela branschen och jämföra mot kunden.
<b>Respondent G</b>	Revision går snabbare idag, man kommer snabbare rakt på skott och kan hitta de intressanta frågorna.
<b>Respondent H</b>	Man kan visa sina förbättringsförslag på ett annat sätt, allt går fortare och alla pratar samma IT-språk. Kunderna förstår mycket bättre.
<b>Respondent I</b>	Mervärde i att vi kan hitta mer saker när vi kan följa hela kundens flöde.
<b>Respondent J</b>	Idag får vi ofta ett wow från kunden. Om vi kan visa avvikande bruttovinst blir kunden oftast förvånad, "Wow hur hittade du det?".
<b>Respondent K</b>	Vi kostar ju fortfarande pengar för kunden, vi kan fokusera på grejer som direkt ger mervärde idag än att vi ska kosta pengar för att vi bläddrar i lönespecar.
<b>Respondent L</b>	När vi idag finner brister i kontroller till exempel resulterar detta i en positiv aha-upplevelse hos kunden.